КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШОАТТА, **21** июнь, 1969 шу №74 (4711). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

1923 ШЕРА ДЕНЗ АРАДУЬЛ

ВЛАДИМИР ИЛЬИЧ ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА ХЬАКЪЕХЬА

КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛХЛОЙН ПАРТЕЙ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА СОВЕЩАНЕ ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

В. И. Ленин вахча дийнахь дуза 100 шу кхочу юбилей гаргахкхочуш коммунистически болхлойн партей Совещане шен уьйхан шІаххьа а лерглоцучу вай революционни заман генегахь йолчу …

Сийлахь-боккхачу Октябра коталось дунен социальни сибат еллангара дехз хувшаш, адамийн социализмагахьа коммунизмагахьа гола тохийташ кхарагІдийначу доккхийта революционни хІамай синмех а хилла дІаэттай Ленина цІе.

Ленин — Маркса Энгельса хьадаь Іилма — диалектически материализм, политически экономи, социалистически революци коммунистически общество хьахьарен теори — масса эхтІерахьара дегІадоладаь тІохвалия воккха уйланхо.

Ленин — большевистски парти — коьрта тайпара бола эггара хьалхара пролетарски парти — хьаьвр, дунен тІа эггара хьалха коталонга кхачхьаьвнача социалистически революце кхуллаллин, истори чуьх эггара хьалхарча пролетарски пачхьалкхенна, советски социалистически демократена лард еллар.

Ленин — мехьарча классови мостагІчуншнчахь тІеш тІа къахьегамхой еррига ортодоксальна чакхьоахача гІуллакхийн цхьогІа хьалдоаттаь, империализмапен реакципен духьалапа кхаглардевоначахьара кьоосам, дерргІа хьаьна интернационалист, халкъашта юкъера ниІсхе машар доттарІал бахьан долаш кьоосам лоаттабер, васиши новкьийних мохлагІча тайпара гучаяхар дег тІера харкахьа доархІаш хиннар тоІнахь доаххача дерригача кьаниІ дотгагІа, колониализмана духьала, халкъий лоІамх паргІатон бахьан долаш, шоай кхел шоаш кьоастаяла йолв пар боккъе бахьан долаш лоаттабеча кьоосане котален ишкъ хьабийлар.

Бакъонь тІандучача дунен халкъашта юкъерча болхлой класса баьччана — Ленина хийна капитализм дІаяккхарен обществана социалистический эрглоне вист деррига дунен-исторически миссе кхоачашье могаргдолаш бола сийлахь-боккха йиш пролетариат хилар. Цо хьабаьб болхлой класса ахархошцарча цхьогІен хьехам. Болхлой болара цхьогІо хьал а доаттасги, оппортунизмана машар болхаш хиннал Ленин мохлагІча формехьа из ше а.

Ленинизм вовзийтосех хьалхийнах болхлой класса, халкъа, социализма гІулакха боламо боаттаю мутІахьа болча коммунистий воахалаш. Ленина вахари гІулакхаши, революционер, мохьост, сиг хилавех тарра дуйах дахча сий лола гІулакхаш дерригача дунен тІарча малхонол болча революционни біухоштв массала а дог увуттаплаш бола хьехам хургбу.

Ленинизма байракха кІел кердача боарвига болаш айбенна дукхатІа долча мехкашкара революционни болам, хьа а кьеда чІоагІиенлай коммунистически партеш, бокъонца деррига дунен, вай заман эггара шлахтельнегІа болг политически ниг а хийна дІаэттай дунен халкъашта юкъера коммунистически болам.

Дунен социализма болхлойн кьаний-кортахсалени болама еррига опыта баьобаьб марксисткое - ленински хьехама дунен халкъашта юкъера доарчІам. Масеха мехка социалистически революцин котьалара, дунен социализма система хьахилара, капитала мехкашца болхлой болама саргІадийнача хІамьна, хьалха йоланеши ахккенеши хиниа халкъаш мошшира шоай общественно - политически гІулакхаш леладева вроне довларо, империализмана духьалара кьовсам цІаккха ца айбенначча тайпара айбаларо — цу долвача хІамана хьалхахь, хІанзарча заман онлангара хьалтІаш кхайкадеча ленинизма исторически бакъдар.

Ленина хьехамах тахан вай ала йиша бокъо а болаш ях це ше марксизм хьыхача доманца: иа хьехам долвача хІаманна ние кхоачаш ба, ше нийса болицаь. Марксистско - ленински теоре, белгалдарча хьалавне из творчески юкъехкахьаре, йиш хулийт шоай гІулакхаш михчахьа чакхдоахаш але а дунен революционни болам ерригача отрядаьта хьалхашка хьаувттача хаттаршта яла Іилман жоапаш алиІче.

Марксизма - ленинизма — сийлахь-боккхача интернациональни хьехама толаме тІехьаьв—коммунистически болаш дІаяь толамаш доахаргхилдерах бола теши.

Коммунисташа шоай дехар лоархІ, моллагІча противакрадита духьала лоаттабеча кьовсане марксизм - ленинизма, пролетарски интернационализма революционни принципаш чІоагІІа хьалавошилар, уж ниІсса чакхйоалмайта, марксистско - ленински теори дана дегІаккхувалийта, классови кьовсамен социалистически общество хьахьарен хІанзарча опыта лорди тІа из Іілький елга. Ленинизма творчески даьвьд масаза а толаме хургба коммунисташ.

Гаргахкхочаш хиуІа ленински юбилей — дерригача дунен тІа доархІаш исторически да. Коммунистически болхлойн партеш цу ленина наггьйолх шоай революционни гІулакхаш айдаьча хьалашка цар из белгалдоаккхарда маха иоаьве бу политически идеологически боах чІоагІбарца, шоай мугІараш шердарген чІоагІдарцен. Цар шоай деррига низам тІадоахийт къахьегамхой революционни хьинар империализмана духьала, социализма сийрда маьрьш бахьан долаш лоаттабеча кьовсама ертарІдакхар духьа.

Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане дакъа лоацарш дерригача коммунисташка, общественна социалистически эргалонаш ера тІехьарча дерригача кьовсамхоща, прогрессан мийзраш тІехьа мел даттарашка кхайк сийлахь-воккха Ленин вахча дийнахь дена 100 шу дизар дахка доагІача тайпара белгалдаккхара уж тІа а тІехаш. Ленина цІердь бахкам Іоьмаде! Шах тІаьа кораболвІартба шоала реакпепен ІалаІаш духьала, социализми машари бахьан долаш лег увиутталеш доаш низам духкура лакъаргбоьна хьаст. Уж доаюре кьонача воадала новкъостал вервла вай заман революционни перспективаш маьрагІа біаргаго. ШеагІа дІадоавлийта ленинизмана карагІдийнарш, социалистически мехкий, коммунистически партей, дерригача революционни низам толамаш! Дерригача мехкий къахьегамхой, дерригача дунен халкъаш!

Ленински идеалаш котьахар духьа оаха тІахьех ше болхлой класса машар, демократи, къамий лоІам, социализм бахьан долаш лоаттабеча сийлахь-боккхачеи бакъахьарчех кьовсама юкъе лакъа лацара.

Ленинизма байрах хакхагІа аІерськ вай революционни малкъаца дуне кордадийьборр духьа лоаттабеча кьовсане!

Дакъаьда хийла ленинизм!

1969-ш. 17 июнь.

СИХАГІА ХЬАЛЪЕ ГІИШЛОШ

В. И. Ленин вах біаь шу дузача денна сийленца накъабахара доккхий дехкараш тІаийцад пятилетка дикъалагІча шера Нохч-ГІалгІай республика гІишлошъерашо. Укх шера цар хьалъе еза дукха деархІамех бехктоххамех производствени объекташ, школаш, берий учреждениеш, культурно-бытови объекташ, 94 эзар квадратни метр наха чубаха цІенош.

Шоашта хьалхашка латта дехкараш бехкетоххамо хилар кхатадеш дукха гІишлошъерий коллективаш я. Къаьстта дика къахьег укх шера «Грознефтестрой» треста СМУ-6, «Чечингушводстрой» управлене № 3 болча дІа-юха лелача механизированни колонна гІишлошъераша. Цу шинна а гІишлошъерча организацеш тІехкхоачашъяьй ІІхе бетта план. Цун бахьан да къахьегам нийса вІашт ІІехьбаккхар, шоай торенех бизза пайда ийбар. Дукхача участкашка шиш сменагІа болх бу цу организацешца, шерра йоаржадьй социалистически ях. ДикагІа бола опыт дІайовзийт массанена а. ГІишлошъерча техниках, механизмах, балха хаьнах бизза пайда ац. Болхлой материальни безам совбоаккха аккордно - премиальни системах алапи тел. Къахьегам Іилмах ларда тІа вІаштІехьбаьккхаб.

Цхьабакъда, массанахьа а иштта кхетампа вІаштІехьбаккхабац гІишлош хьалъера болх. Шоай торонех бизза пайда ийбац дукхачар, гІишлош балхаш сихагІа дІадахийтара, хьалхашка латта дехкараш толамца кхоачашдара шу дІадоладеча дена тІагІерта къахьийгалаш, керда резерваш гуча а болхаш нарех бизза пайда ийбаь бац. Цуцудьа промышленни объекташ, ортабоалама ена гІарсаш, нах чубаха цІенош, культурно - бытови объекташ, кхы бола гІишлош хьалъеча «Грозхимнефтестрой», «Грозпромстрой» «Чечингсельстрой» кхаь трестах цхьаккха треста коллективо кхоачашъяь яц гІишлош - монтажни балхий ІІхе бетта план.

Цун бахьан да цу тресташ гІишлош - монтажни управлениешка, дІа-юха лелача механизированни колоннашка, гІишлош участкаш — боагІача тайпара къахьегам вІаштІехьа ца баккхар, дикагІбарий опыт шерра дІа ца йовзийтар, къахьегам Іилман ларда тІа вІаштІехь ца баккхар, дерггІа социалистически ях ца йоаржаяр, техниках, механизмех бизза пайда ца эцар. ГІишлошъерашта хиннахьа дІадоладеннаш церна хьалхашка латта бехкетоххаме дехкараш.

Дукха моттигаш нийслу тайп-тайпарча объекташка болхлой дІа-юха а йийхьа техникахи механизмехи бизза пайда ца эцаш. ПхьаІолча гІишлошъеча организацешка тоьлаш бац болхлой. Цун бахьан да болхлой хьалаш тоа ца дар, царна кхетама болх кІеззига беш хилар, материальни безам совбоаргбеача дьясане къахьегам вІаштІехьа ца баккхар.

Чаккхоальши лата пятилетка дикъалагІча шера хьалдара ах шу. Из кхета а деш, деррига низ тІа-бахийта къахьега деза хІара бригадаш, участка коллективо ах шера план толамца кхоачашъяра. ДІадахача бетташка балха тІа дийна гІалатаж дувзайта йиш яц. ГІишлош хьахьара чІоагІа хьтту болаш ха а хІаназарьар: ха дика латт, автотранспорт ортбалхаш балхех муьха я, дІ дІахьа ю, техниках йийчуп дикагІа пайда эца йиш я — цу дерригие а хьалху болх сихбара еша хьалаш. Из кхета а деш пачхьалкхенн вадзиеш кхоачашьяра гІишлош хамнахьа хьалъель яхара, В. И. Ленин ваь 100 шу дузача денна сийленца накъадахара шерра социалистически ях йоаржа дехкарийла я партийни, профсоюзни организацеш. ХІара балха сахьтах, техниках, механизмех бизза пайда эцалга вІаштІехьданиха деза.

ГІишлошъечар бола ритмичё дІабахар дукхача дакъе заказчиках, проектни организацеех тийша да. Массанахьа а бокъонца болх дІатІоргбола гІулакх вІаштІехьданиха деза заказчикаша. Оттаь проекташ йиллача хана пийча хилийта дехкарийла я проектни организацеш. Айхха вІаши бувзам лоаттабе беза подрядни субподрядни организацешна. Цу мероприятешна торе хулийтаргьа эзкьа йоаш йайа ха вІеаигьа, къахьегамна еспарле хайхье.

Доккхий дехкараш латт гІишлош материалашца Іалашъеча организацей коллективошна хьалхашка, хІара хьалъеш латта гІишло хамнахьа кхача материалашна Іалашъе дехкарийла бу цу организацей кулгалхой.

ГІишлошъерий бола чІоагІа уІехьатоят укх тайпарча гІулакхаш: кьоацалахьа нийсхуш а болхлой дІа-юха - буалаш, хувахуш, къахьегама дисциплина теххаш, прогулаш еш, керба бокъ бу малараш мелаш моттигаш. Цу тайпарча гІулакхашца шеркхапта кхессам лоаттабе беза хІара участке. Тоабе беза гІишлошъерашта юкъе бу кхетама болх.

ГІишлошъеча организацей кулгалхой, партийни профсоюзни организацеш дехкарийла я хьалхашка латта дехкараш хиннад хьалха кхоачашдара еррига коллективаш сарцагІьяхха, пусковой объекташ хьелъеча наладхаш тІахьожаш лоаттабе. Индустриальни методех хьалъе еза гІишлош. Кхоачашдана дергдолаш гІулакх да болхлой, техника дІа-юха а хьебалаш ехьа ха йоаяр. Шерра дІайоаршае еза хьалха ниттача участкай, смений, бригадий дикагІйола опыт. Хьалхашка латта социалистически дехкараш уж кхоачашдара тІадатта бехктоххаме дІабоаллийта бола массанена а.

ГІишлош хьалъеча инженерно-технически болхлошна кхетамца вІаштІехьданиха деза гІишлош техникага, механизмашка бизача мизала болх баьвхага.

Пятилетка дикъалагІча шера хьалхара ах шу чакхдале юкъейсар дуйха ха да. ТІадиса пачча хьалхаш дехкараш. ХІара дІа а довлаш, ах бетта план толамца кхоачашъе торонаш йолаш а хІара гІишлош - монтажни организацеш коллектив. Парех бизза пайда оца дехкарийла я уж. Ах шера план кхоачаш да ша, цхьаькха предприятийн хила йиш яц.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета VI-гІа сесси

Укх бетта 19 дийнахь республикански пионерий Двореце Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета сесси хилар.

Сесси дийцар ер дешаш:

1. Шалински Шелковски районий къахьегамхой депутатий Советаша «Къахьегамхой депутатий юртийн поселковни Советий болх тоабарах» 1967 шера 8 марта КПСС ЦК баь сецам кхоачашбара леламах.

2. Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш чІоагІдарах.

Ден повестка хьалхарча дешах докладаш йир сессе Шалински Шелковски районий къахьегамхой депутатий Советий исполкомий председателаша новкъостаьша Баснакаев Зелимхана содоклад йир республика Лакхехьарча Совета Президиума председатела заместителя депутата М. А. Мамаева.

Прениешка дакъа лаьцар Ачхой - Мартана района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела Д. Х. Джамбулатовас, республика прокурора депутата К. Д. Бурмистрова, Ницарен района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела заместитела Ф. С. Щуровас, КПСС Ножай -юрта райкома хьалхарча секретара депутата В. А. Янгульбаева, Советски района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела Б. К. Мажитовас, Грозненски района къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела депутата Т. И. Эсенбаевас, Гудермесски района Новогрозненски поселка къахьегамхой депутатий Совета исполкома председатела П. И. Межерицке, Урус - Мартана района ПейтІарча къахьегамхой депутатий юрта Совета исполкома председатела Х. А. Абдулкадирова, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома секретара депутата М. К. Абубакарова.

Берригаш ваьа а болаш тІайийар Лакхехьарча Совето цу дешах бола сецам.

Дувца оттадаьча шолагІча дешах доклад йир сесси Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара депутата Г. В. Силонина. Лакхехьарча Совето массана а ваьа а болаш чІоагІдир охьалагІчех каклагІчен сессешта юкъерча хана Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо тІайийаь Указаш.

Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета сесси болхах йола отчет газета тІа арадргья.

ЯЛАТ ЧУЭЦА БОЛАБЕННАБ

Пятилетка дикъалагІча шера республика кхашка кхайаь хьуэкъаш чуэвара балхаш дІадоладенна. ХІана Грозненски района цхьадолча боахамашка сихбенна горох чьохкаш болх механизаторий. Дола дІаволадаьва уж балхаш «Горячеисточненски» совхозе. Укхаза горох хьекхаш 21 агрегат я. Шерра чьоржай кхаш болдоргийта юкъе яхь. Дийнахь 14 гектара тІара горох хьекхе бова комбайнер нов. Салов. Цох ца норма хул. Цул тІехьавуссаш ваш нов. Ахмадов.

Шоай дукхагІа бола агрегаташ кхашка аралький «Ленина» цІерагІча совхоза механизаторина а. Иайтта агрегат я горох чуэцача кхай тІа болх беш. ХІара дийнахь лакху кхаш лолларрий къахьегама оссарле. Юкъарнна боах дІобалобьча декошка дувзал йийна хиарнаш вогкьаяра вена хийна болх беш а хІаьа горох тьохкаш бола агрегаташ. …гектар дІалоаш цу бахкаш, горох нах хкахшта дІахкхочар цу хІаьа хьекка оьаш кхашка кесарна уьл.

Ерригача районе дІабийнача 5300 гектарех хІанзае хьекха кьатий 900 гектара тІара горох.

ЦхьоалагІча мурий совхозе сельжан муьх хьекха бозабеннаб. Хьалхарча дийнахь 30 гектара тІара мукх хьекха баьниэб.

Тахан кхоана района деррагача боахамашка мукх чуэца болалургба.

Е. ИЗВАРИНА.

КОММУНИСТИЧЕСКИ БОЛХЛОЙН ПАРТЕЙ ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛАЬЦАРИЙ СИЙНА 1969 ШЕРА 17 ИЮНЕ ЯЬЧА ПРИЕМЕ

Новкъоста В. ГОМУЛКА даь къамаьл

Дола новкъостий! Укх зала чу гулбенна кхоатталь пайтта коммунистически болхлойн партешто викалаш. Укхаза шоай викалеш бахнийта йолча партеех хІерена кулгалду ший халкъа кьоесама, революционни социалистически болама, общество дегІадоалора. Кьаний революционни боламех хІарабар, социализм, паргІато, социальни прогресс бахьан долаш лоаттаду кьовсам шай телгІемца къамарча социальни строй бузбенаш дола дунен халкъашта юкъера сийлахь-доккха біарча цхьа тоеттоа а хила вІашагІхьат. Цудуьба ола дола а, прогресс, машар, социализм бахьан долаш лоаттабеча цу деррига халкъа юкъарча кьоесама цийна карагІдашна дола хІамаш долаш а уж хала шоай ваьрча боала бола партеех хІамаш.

Вай вІашагІкхетарца дувзадена кхаь тексьба могаргбар вай партеех хІарече хьамара, кьоесаме цунна карагІдийнарий хьамара. Цхьабаькъда, новкъостий, оаш тахан сона мукъаьб укхаза ший викалош бахнийта йолча партех цхьан парте хьамара, Советски Союза Коммунистически парте хьамаре ер кхаб аьба.

(ТІараш тох).

Советски Союза Коммунистически парти, вай Совещане вай болгал ма доккара, еррига партешта юкъе чийссара я, цхьа бохьаб, из цу цхьан зама еррига нийссарчарна юкъе эггара хьалхара парти а я. ХІата цунах эггара хьалхара парти хІама ола, вай маьсадола а дуна хоз. Цхьанна а тиллаць цунах ца ше. Цунах ца тиллай истора. Советски Союза Коммунистически парти — из а котьалонца Октябрьски социалистически революци чакхьаккха парти. Советски Союза Коммунистически парти — из а эггара хьалхаре социалистически пачхьалкха — Советски Социалистически Республикий Союз хьоь парти.

КПСС-о, социализм, хІаьта хІана коммунизм а, хьалхаре кулгал а даш, общественни дегІоахара лакхаленашка йолкхой айяй эггара хьалхаре социалистически пачхьалкхе. КПСС-о социализм хьалхара кулгал нийса дер бахьан долаш, гитлеровцаш чуххьалкара іІаланбеш хІама тоха могар, шолагІча дунен тІамы кхел кьоаставь, гитлеровски фашизм йолача юкъе хоаммбелаш дола дІкъе лаша могар Советски Союза. ХІата ца, дола новкъостий, вайна гоэтора дина кожш ма дерра, белгалбир тІом чаккбаьнначул тІехьагІа дуна деглоахара керттера лостам. Из новкьало бахьан долаш хьахила йиш хилар дунен социализма система. Социализма толамаша колониализм йохарга кхоачадир гІулакх. Низай соотношении керда эттай хІана дунен тІа.

Капитализмага юхаколвалургболца дунен тІера низ а хиче дІаэттай тахан Советски Союза Коммунистически парти, Советски Социалистически Республикий Союза. Нагахьа сене тІом а машар хулгаш ца хулгаш хІанзачул тІахьагІа кхы шийггова кьестадулургдаш империализмага хьаш вай тахан дале, из, эггара хьаьза, Советски Союза Коммунистически партено карагІдашна хІама да. Из бахьан долаш вай эггара хьалха дехкарийла да Советски Союза на. Из я Советски Союза Коммунистически парти еррига нийссарна юкъе коммунистически вертаьта юкъе хьалхара моттигта дІаэттавь йола ... фактор.

Цудуьба мукъаьб сона, дола новкъостий, Советски Союза Коммунистически парте хьамара, сийлахь-доккхача советски халкъа хьамаре ер кхаб аьба. Мукъаьб сона коммунизм хьалъеча мердо доккхий толамаш дехар лоаш царна цІенача дег тІера лоаца бакъа.

Мукъаь ба сона Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета хьамара, цун кулгалао — Политбюро хьамара кад айба. Дика мел дер кхида дерригача советски халкъе. Цо доаза толамаш, бакьа дукъоа сана дика а венаш, дика мел дер хилар лоаш дег тІера лоаца боакхе аз Советски Союза Коммунистически партена, советски халкъа.

Вакалеа Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Генеральни секретара новкъост Л. И. Брежнев!

(ЧІоагІа, дІахаддаш тІараш тох. Берригаш а хьалгІовтт).

Чуяйина дІайийнача хІанаша гІулакх деш ба «Шалинский» совхоза къахьегамхой. Царна юкъе дика хьокхамаш гойташ ва шекара свеклана молхаш еттош вола Абубакаров Іимран. Норма 30 гектар йолча дийнахь 40—45 гектара тІа из болх баь вола из. Сурта тІа: І. Абубакаров ший агрегатаца болх беш ва.

И. Плиев сурт.

ДЕГ ТІАРА КЪОАБАЛЪЮ

ХАЛКЪАШТА МАШАР БЕЗА

Дунен коммунистически болама вахаре чІоагІа доархІаме событи я 5-ча июне дена 17-ча июне кхаччалца Москве хиина коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера Совещани. Берригача махана цхьана цита дувцарашка чІоагІа уйла тІаяхийта задунгІаш хилар тха истори, литта, литература, экономика Нохч-ГІалгІай Іилма-тохкама института коллектив.

Къаьстта терках тІаэзийар Советски Союза Коммунистически парте делегацена керте лаьтта КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къамаьл. ХІанзарча дунен халкъашта юкъерча хьала коммунистически болхлойн болама йаьза анализ я, лела программни документ да Л. И. Брежнева къамаьл.

Аз-а соца цхьанна болх мех берчар а малара къоабалу империализма тайпача балдашта духьал лоаттабеча кьовсане коммунистий барт чІоагІа хилар безаш хилар. Тхох хІарано чІоагІа къоабалъю вай парте политика — халкъашта юкъерча догтагІенн машарен политика. «Машар, машар, цІаькха а машар!» — йоах тхох хІаране.

Эксплуатацешна къела духьаларча, деррига халкъаш мукъалахар духьа, адамаш сийрда кхоане бахьан долаш лоаттабеча советски халкъа сийлахьча кьовсама толам балба, — ах оаха массане а цхьан багар сайна.

З. ДЖАМБУЛАТОВА,
исторически Іилмай кандидат, машар ларбара республикански комитета бокхьтахошта секретарь.

■

ДЕГ ТІАРА КЪОАБАЛДУ

Москве коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещани хиннача дешошка айденнача хьинарца къахьегам, балха тІа заха къахьегама чахкдолвш доахаш чакхбалар Грозненски машинаьпкъахой. Бокккхача безамца еш а еш бола а ю Совешане еррига материалш. Кхоачатиш, вагонаш дешш, сменаш, кхыча участкай болхлоша дег тІара къоабал а бу, хьал а долв Совещане тІайийна документаш.

Хьаьнала къахьегача, сийрда кхоане — коммунизм хьалъеш болхлоча советски наха машар беза. Иштта пайдбеша бола шийкъ ба дунен тІа из эшаш. Хьаксара Дакье хьы а чІоагІайяра дІахо йоалча хана хьинар айдь къахьега сецам баьб Грозненски машинаьпкъахоша.

Г. АНОХОВ,
механик.

■

ЦХЬА БАРТ БОЛАШ

Коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане дувцаш хиннараш вай заман керттера дешаш вар. Тхона чІоагІа дика хет КПСС ЦК Генеральни секретара новкъост Л. И. Брежнева даь къамаьла Совещане хиннарлла чІоагІа довзийтам бола тІаьшар.

Совещане цІаккха а белгалъю коммунистически болхлойн партеш кхьача лакха гІулакхаш тІейн кхьоа. Цар барт кхы а чІоагІагІа хила беза советски наха, тІаккха шоашта лоача тайпара машара кхоаш дІа - маьрьшачо йиш хургаш.

Къаьстта ший тайпара дег тІа хьалийтар В. И. Ленина юбилей хьбар духхаш бокумента даь хьамаьлам. Тха района кхаш хьалдараш а бош балхча сийна тІайийна дехкараш кхоачашдаре шоай низ кхабеш.

Оаха массане ваьа а долаш хьалаоаш цу Совещане тІайийна керттера документ.

Д. ПИЛИПЕНКО,
Назрани моттбоахами управлени агроном.

В. И. Ленин вань 100 шу дизарна

Ленинах дагадоагIараш

(Чаккхе).

ДIадолор. Хьалхарчунаш хьаж. №№ 145, 146, 150, 154, 157 (1969 ш.), 4, 6, 9, 11, 14, 16, 18, 20, 23, 27, 28, 29, 34, 37, 38, 41, 43, 47, 49, 50, 51, (1970 ш.), «Серладо» тIе.

Ерригача советски аппаратаре дIадехар Ильичехьахьа вай ойла ишачун йовкко яр.

1919 шера моцал яр. Къаьгга гучальяр цу хилча зена Ленина берий, ккачан ец йола йоакхо.

Май бутт тIеккхочаш вах Iалашбара гIулакх воча дальлий. Экономически комиссе 2-ча заседане Ильича болхлой берашта матурацц новкъостал дира дел оттаду.

1919 шера май бутт юкъебахача хина хьал къаьстта хала дар Украине, Кавказе. Малхбоалехьа ялат дукха дар, миллионаш нуьйташ, бакъда цига кхача йиш йолача дальккхадар гIулакх гражданскин тIемо, центрально-промышленни районашка чIоагIа мохал этта яр. Берашта дай хIама дай ккаш кхьоча жалобаш хьалйохьар Наркомпрос.

1919 шера 14 мае Петроградга тIедо доланелар эвилбоседамалабузен правительствае эскар. 15 мае инарала Родзянкос дIаяьккхар Гдов, эстонски финский кIайгвардейски эскараш тIедаяна доладелар, тIом дIабоаллабелар Копорски губе ялача, Петроград дагайоалар Ильича. Цхьабакъда, белгала чIогIа да цу кавна — 17 мае — цо берашта мах боацаш дар хIама хилийтарах доля декрет. Берашта дикагIа дар хIама эалийтех кьахьегамхой материальни хьал Iалашдаш лерхIаш цу декрета тIа йойхар 14 шу кхачалца долча дерригача берашта, тIехь ца тетташ, царй дай-нанай классови пайка категорея, цул совгIа эгтара хьалкхарча эрлеш, бакий ккайчак предметаш тела. Из декрет долгIар лаьтта лелаеш йоагача 16 губерне виниккхча промышленни центрех.

12 июне хьие бера «Красная горка» яха горинанн Iендала духьал хилийтай, аьнна. Цу 12 июне Ильича кулг яаду берашта мах боанаш ккача тоаэ аьнна 17 мае арадаьккхача декрета гIулакх нердаш йолча Халкъа Комиссарий Совета сомана: мах боацаш ккаче тертболе моттаташ дукхагIа хилийт. Мах боацаш да хIама тел 16 шу кхачалца, долча берашта.

Наркомпрос, Школьни йоацача отделе болх беш яр со. Сона денмал тора цу гIуллакхьта Владимир Ильич мишта хьожаш ва. Тхо долча Школьни йоакхача отдели дукха мах ухар: меIа а кIайх а болхлой, ахархой, фронтера бахьке салтий, кекатогаш, партийцаш. ЙоакхалдIар хьича Школьни йоацача отделах дахе мах уза моттиг хьехилар, цига боагIаш шоай балхах лаьмла Ильичига хаттча ука партийцаш, пропагандистски-агитационни болх дукагIа шишта тордергдар хатта ухар йолхлой, мIевскеллой, цIе хеминдиреш, юотаца чIоагIа дуанобеца йола болхлой ухар.

ДагадоагIа сона, цхьа цIевеннырано, къона чIамига саг, хадаш эла дакхийта делараш ахийтан мелкфин, газеташ хьакхача, посабтиндисташ бац шоай ахаш шоаш йолла ... дакхейтаз, дIадайла, салар эIоа... «Серладо» тIа дагадоагIараш ... хьекхар дола, тIах аьнна эIера сал хIана висар а хац.

Фронтера венаш къоначи командира, кер бетталуш дукхар тхона Малхбузен областе ихьа обелдни украшнаю оттаеь лаьцтача ший ротас «барски» культура мишта йохайр. Реальнай училищей яр хьал дола нахе дешпа хилекеш, цIевзарихоша шедиша уж гIоиме хиланал чIехтадолина йоккаьна училище хиниг ерригга пособеш, учебникаш, тетрадаш. «Барсни рузкы да ю, йоахар вар. Дешарга ахалача, цIаккха а на хиннача тайпара чIоагIа дика гIерташ а бар уж. Учебникаш дацар. Пачхахьоча дакхеннен дахьа дуIаш тIахнииа учебникаш дохадаьлар цIезскархоша. Цар дIадехар вахар, шоай вахаре хиниа хIамаш дуьна учебникаш.

Ильича къамаьл дала Школьни йоацача съезде съезда делегатеща фронте беха решени йир. Дуккхаьараш фронте бахар. Церка Къулбехьен фронте ахар опыт йола преподавательница Элькина а. Шоашта грамота Iомаяр дIадехар цIевзкархоша. Элькина хирна кьеха йолаелар, аналитико - синтетически методах кхальча учебникаш тIара: «Машас хулар дуар. Машас вима юлар». «Миштa хьех Iа тхоца? — эгIазьухар цIевзкархой. Фу хулар? Малла Маша? Тхаьм безам бац из лешаь» Кердача тайпара букварь оттада йолаелар Элькина: «Вай хьаш дац, хьаш вай дац».

ГIулакх дIадоладелар. Чехха Iомайора цIевзкархоша грамота. Из яр Ильича массе а хане дIаехаш хинна вахарца дуалаш делиаф хьехара метод. Керда учебникаш ишатоха кIиша денар. Элькинай учебник копатехар хьахи IамагIча кьахата тIа, хIальта дешар хьехара методиках Элькинас дуушар шаьтьен персна доацаш мишта яздерга. Цунах Элькинас хIана яздаьд довзара дагадоха мегаргдолаш да III Интернационала I конгрессах йола невешни цхьа кагьхата тIа иетатохар. Укхаза гIулакх учебника доархIаш ца беш хилар дацар. Шевскархой деша чехка Iомалора Элькинай букваря тIара...

Кхы кIезигагIа тераш беннар тха Школьни йоацача отделе ахархошта юкъе беча балха а.

Ахархошта юкъе пропаганда ярах доле дош хьалхе дехе Ильича уттадеш дар. Вайна хов дукхача наха дола литература, статьяй сборникаш хьадара, юрта дола дуккхача наха газет («Беднота») арадаккхара ца мел терко еш хиннай.

1918 шера 12 декабре Совнаркомо арадаьккхар «Граматин бола нах серцатIдехарахи советски строя пропаганда оIаштIехьаьккарахь» дола декрет. Декрето дIадехар болхлой кварталашка, къаьсттa юрташка декреташ, эгтара доархIаме йола статьяши брошюраш дешийта. Эттара хьалха из ге декхариIла яр тха Школьни йоана отдел. ЧIоагIа ина бора тхона Ильича. Декретащ, кинадараш дешар, хIама довзара бола безам хьоабора. «Тхо ихвейна оагIорахьа доаргдац, тхо ихвайна а паоте, гIоргдац», — йоахар Арзамасски уездерча ахархоша цига ваьхча тха эгитаторга. — Грамота Iомаергйа аха — дола хIама оехоше деваргас. тIоаьха тхо ихвайна а Iехадергдац».

Надежда Константиновна КРУПСКАЯ

Парте VIII-ча съезде хьаьяр юрта болх бара йола секция, цуй шIерах доклад а йир Ильича. Секцина юкъе вахавар 68 делегат. Тешаш оттаяра комиссина юкъе хержабар Середа, Луначарский, Митрофанов, Милютин, Иванов, Пахомов, Кураев, Варейкис, Борисова.

Цо деррига а йоах цу хена мел йоккха терко еш хиннай парте, мел йоккха терко яьй Ильича.

ДагадоагIа сона тхона Школьни йоацача отделе ахархой вахарах довзар йиш мел хайнар, уж цу е вокх деша хьакъе мишта хул чIоагIа хар лоаш Ильич дешна.

Цхьа тхо долча кинжкаш дахьера Московски губернера ахархо, цхьанахьа гIишлош еча болх беш вар из. Революция хилалехьа эскар Iалашдеш хиларца дуьзадейна мишта спекуляцаш лелайора дийцар тхона цо. Цу тIехьмортта хIама йоанахаш хиначчa чIоагIа хIама лелалуча нахах дийцар. Анатолий Васильевич волча вахийтар оаха из. Анатолий Васильевич волчара юхаеча дийцар цо: «Дика тIанийцар со цо. Дивана тIа Iоховаир, хIальта ше дIа, юха укаш лелар, дужаш къамаьл дора. Кинжкаш делар. Кхы вашалца бIара хьежаргвола хIамаш (гайтара пособеш — Н. К.) дургда я аьлар. ХIальта со хьаьна кхер. Цхьаккха хIама а доацаш дургда ше йоах, хIальта со кхор цуа тIехьагIа вошалца бIара хьежаргвола хIамаш бахьан налог тохар. ФуннагIа дале а тайп-тайпара плакаташ, пособеш хьанйар. Цуа тIехьагIа цхьа вена Iанзал из Школьни йоацача отделе. Оаха «вошалца бIара хьежаргвола хIамаш» аьнна цIе а тиллар цох. Бакъда белгала хIама да эгтара дуккагIа цу факта Ильича терко яр. Цу гIишлош еча йоахаз шоай цигарча хьехархо волча кхалсаго вIалла алаш ийдаш, бакъда хIальта школе беш бола болх битабац, хIальта саранна кхийнарашта а хьех, грамота Iомайора царна. «Вошалца бIара хьежаргволча хIамашь» дуьшар цу хьехархочов пашмекхаш ийнай ше, ккаш, хIана аьлча къаьна яраш геттара кхоьчаенпар цун.

1919 шера дукха юрташ яр къора, безде, дерригача дуьненах хаьда, хIальта разно цу хана юрта хоаш а дилар. Нах дешанза бар (Ильича ваьна Симбирски губерне 1919 шера 80 процент нах дешанза бар), газеташ дешацар, да а мича дар уж-м, кьахат дацар, газетий тиражаш геттара кIезига яр, газеташ юрта дIахачацар. Книжкаш дIаккхьилга вIаштIехьдаьккхайнар. Книжкай магазинаша моттигашка дIахкхахьийтар гIурт бар. Дуьнаш зазарах хоьш дар мара хIама ца веш ихар юрт, хIальта дуьен тIа долаш дар чIоагIа хар довра.

ЧIоагIа ладувгIар Ильича малагIа хаттараш дахьаш боагIа ахерхой из дуваш. Советий Iаьхаха практически деш хиниа гIуллакхаш, цуй структура шоай бокъонаш декхарехи вIалла хIама ца хоьш уж хилар, юрта малагIа боадо я, хIана ца хоьш граммотин доацаш писмош, писарски почеркаца граматин боацача ахархошта яздаь тайп-тайпара йола хьоьаздь уьлаш тIаьхьиина писмош, шоай лоIаме болче писарашка письмо яздарах мел ахчаш дахьаь из дувиаш.

Аз дIахьоктар Ильичага уж писмош. Безаче хьожаь из цар-та. «Вай хьабй» - читальнешка, халкъа цIенойка справочни бирош яхка еза ахаш хьехар цо. Шушенски ялча юрта ссылке вахийта волча хана хиниа ахархошта консультацаш яра опыт яр цун, хIальта из волча хIара кIирандийнахьа лоадахарча юрташкара ахархой улар шоайта хьехам ища. 1918 шера декабре советски учреждениена доал дара правилай проект оттае йолаьяр во. Цо цига яздора тайп-тайпарча ведомствашa моттигашта йола бюрош ихкийза яргьяц, яхаш. «Уж справочни бюрош шоашкара ех бакагIа оалаш а изьаь а справочны даарал совгIа, дешанза боацачен шьий, эззаьлени отталуштIоашичен наха мах болаш аьаь заявлеш тела а дектарийла я.[1] аьнна мадаьд Ильича «Советски учреждениешa доал дарах йолча правилай набоска тIа».

«ХIара советски учреждение здание чухь меттел, арахьа хьалтохха хила еза наз тIалцара дениехи сахьатехи йола правилаш, массанега а цхьаккха пропуск а боацаш дIаккхочаргйолаш, нах тIаьшаш йола помещени цхьаккха пропуск а йоацаш цу чу вала панг Iата хургдолаш.

ХIара советски учреждение оттадаь хила деза эттара лоадагIча формаш дехаш волчун цIи, цун заявление чулоцам, гIулакх дIа мича дехьад тIанадеш дола книжка.

КIиранденошкен девача дешицкен нах тIаьнаш отталаь сахьташ хила деза»[2]).

«Советски учреждениешa доал дарах йола правилай набросок» 1920 шера, 10 шу даьнначул тIехьагIа мара ерзаккхинзар, бакъда Ильича уж установкаш ховра тха Школьни йоацача отделе: Ильича аларах тха отдела цу сахьата кабо-читальнешкача справочни бал терко е лалер.

Цу балха тIехь шоай сий доаккхар кабачаша, шоаш а хесавала гIоа цу балха тIехь. 1919 шу дар ... къаьстта влияни хина цу. Справочни болх бирбарна яр Советий Iаьхаьла пропагандаца. Советий Iаьхало арадбохача декретий пропаганда.

Справочни бюро чIала из тIепар Владимир Ильич. 1919 шера 12 апреле Калинина, Ленина, Сталина кулгаш а дахь арбайлар пачхахьалкхен тIахьожам эзгабиккхарах дола декрет (цо, Сталин цу хана пачхахьалкхен тIехьожама халкъа комиссар вар). Цу декрета тIа йоахар:

«Къаьнара бюрократии бохаьй, бакъда бюрократии бода болаш бе. Советски учреждениешта юкъе болчаш цар шоашех йихьай къаьнага йаман уйла, кIанцеляриски ...

[1]) В. И. Ленин. Соч., йоалла гулам, т. 37, оагI. 387. — РЕД.

[2]) Цу тIа, оагI. 388. — РЕД.

[Ч]ера а дIамакга ... хьакарй а ...

Советий Iаьхало дIахьайкаду моллагIа ... бюрократизме ше боог ше хилар, ше из советски учреждениешта хьалдача гIулакхаша вракхоасергхилар.

Советий Iаьхало дIаккхайкаду дуккхаболa болхлойи ахархойи мехка доал дарен доал дара органашта терба тIахьожам лоаттабарех гIулакха юкъеоаро механизмах юведисараш дIалоахаргхилар, бюрократически бIехача хIамах советски учреждени IоцIеналаргхилар, социализм дьалтьира гIулакх хаьда дIахьалхаша доаккхаргхилар».

1919 шера 4 мае пачхьалкхен тIахьожама Халкъа Комиссаристе лоттьаьний заявлений Центральни бюро юлаш хиларах дола декрет арадаьккхар.

Ильича дIезадеш советски аппарате бюрократизмаца эгтара чIоагIа IагIа бола къовсам лоаттабар.

Вайцига Росс 60 шерашкарча художественни литература тIа чIоагIа бейвоахар бюрократизме, къаьстта «Искра» (поэташа черышевцашка). «Искра» поэташа (Курочкин, Жулев, кхыбараш) чIоагIа аваиян йора вай поколенена, бюрократизма. Вомошта, кхаэш кIдара дукхача гIулакхашта массе тайпара эгIаво а ихайкаеш. «Искра» поэтий статьяш, бюрократизмах дола массе тайна анекдоташ 60 шерашкара вий тайпара йола интеллигентски фольклор дар. ТIеххьарча шерашка эзи Анна Ильиничнаси ласт-каста хьоадор, из литературе, цуй Iалашмате дика дагадоагIар хIама. УльяновгIар цIагIа чIоагIа моттиг доацар цу литературо. Цу хаарча сатирас - ший гIулакх дир, кайна бера хано дена бюрократически гIулакх гомндолийтар цо. Советски льаьттара бюрократизм дIаяккха гIертар Ильич.

Владимир Ильича ше чIоагIа теркал бора нах, ше хьакийду писмош. Из дика хьахьокх XXIV Ленински сборника тIа арадаьча документаша.

Дукха лоттьаьнаш доагIаш Ильичага, цо ше жоп дора царна.

1919 шера 22 феврале Ильича Ярославски губисполкомага телеграмма йоахьийт:

«Советски гIулакхера саг Данилов деттьаш вa ЧК-ас ше дьахьегаш цхьан шеран ах шеран ибь сагах латтача девале Iоадаль хинна кхо пушт хьоера ехьйола продукташ дIанахай шийгара, ахаш. ЧIоагIIа хьажа цу гIулакхага. Мишта хиннад хайтал фуа телеграмма айта.

Предсовнаркома Ленин»[3]).

Ильича телеграмма йоахьийт Череповецки губисполкомага:

Покровски волоста, Белоцерски уезда Новосел ялача юртарча салтеcун сесага Ефросинье Андреевна Ефимовас, мар цуа нами воала цхи шу доллашехь, болх бе саг воацаш кхаь сагах латта девал боллашехь шийгара ялат дIа а лаьккха юкъарча эмбара цу деткал, аьнна байтача лоттьамга[4] ...

[3]) В. И. Ленин. Соч., йоалла гулам, т. 50, оагI. 300. — РЕД.

[Х]алла. Хьеха ... ла шоаш ...

Предсовнаркома Ленин». Миштa дола ... бIе... Ленина ... дисараш ... зIа-? ... июнь бетта ... «Красная ... Рогаш ...» ... ихв ... Владимир Ильича сога яздора: «Новкъостал дар декаш цкъаза хьога уха писмош из деше а деш, де йиш яр де а гIерт»[4]). Цхьан доккхача, ходам беш долча ... хилча, Iалашваьне чIоагIа ... Да дийнахь ткъоза тайп-тайпарча вагийча ... къаьстта оттаву саг. Дукхала салоIама араваьлча, чарахье вахача мара хинацар Владимир Ильич ... Новкъостанта ... доаIар ... ерахье волаш цо еш йола уйлаш гучайоаш вIалла ... цунга ... хозаш ...

КIезигача хIамай Ильича еш хинца терко хагайоахаш цхьаза новкъосташа душ: «Лоравалер вай Ильич, кагий кIанти тIадехкар вай цунна, уж церанга кагий гIулакхаш пунга кхачийта дехилар. Да-м ишта дар из, хIальта а Ильича лерхIар кагийча хIамай герко е езаш, дукхьал цар терко ец хилча мара советски аппарат формально демократически а боацаш, демократически, пролетарско - демократически хургьяц.

Хьалха, парти еча хана Ильич гIертар хьокхамца, дIагойтарца агитаце, пропаганда, организаце дешашца ийсa гIулакх леладергдолаш новкъостий Iомабе, иштта хIана а Советий Iаьхала керте эттача хана, из гIертар пачхахьалкхен аппарате миштa болх бе беза, цуйцара моллагIа иле а бюрократизм миштa дIаяьккха еза, дуккхача наха гарта хургйолаш, тоаша хургйолаш советски аппарат миштa ергьа дIахьокха. Из дика гойташ а цо 1919 шера мей бетта Новгородски губисполкомага яхьийта телеграмма:

«Хетаргахь, Булатов аьцна сога деткъан, аьнна. Аз дIахайт шуга из бахьан долаш губисполкома, Чека председателаши исполкома членаши айса дуцаргхилар а аьрна толаш тоаьита се гIортаргхилар я. Цу сахьата жоп хIана дадалнзар оаш са хаттара?

Предсовнаркома ЛЕНИН»[5]).

Ильич аппарата юкъера а моллагIа а бюрократизм дIаяккха гIертар, хIара болхлочун терко яр, шийи аппарата вах боваш хилар, балха тIа новкъостал лар, болх бора доагIаш дола хьалаш хилийтар хьадехар. Со Наркомпросе Школьни йоацача отделе болх беш яр. Ильича массаза а хеттар сога са аппарата болхлоех, цунна бовзар уж, цу е воккх новкъа цу е вокх болхлочох биэва пайда эца, ахаш хьехаш бора. Хадданза хеттар сога аз цар мишта йоакхо ю, цар кхачан, берий гIулакх миштад. Цхьаза, из хьожар са болхлой малашо, цIаккха а шийна бIаргабайна боацца а советчуа дикагIа бовзар уж.

(ТIаьнадоагIар хургда).

(АПН).

[4]) Цу тIа, оагI. 279. — РЕД.

[5]) В. И. Ленин. Соч., йоалла гулам, т. 50, оагI. 274. — РЕД.

[6]) В. И. Ленин. Соч., йоалла гулам, т. 50, оагI. 318. — РЕД.

ДИКЕИ ХОЗЕИ

Укх шера цхьоалагIча апреле продукци — спортивни костюмаш арахеца йолайир Грозненски трикотажни фабрика коллективо.

ХIана чухнахь дукха бараккаьц спортивни костюмаш хьаьгга. Уж нах беча организаце дукха дIанийр вахьаш долаш пачхьалкхена дукха пайда боаш.

Кийчача продукцeча реализаци яра ихе бетта задани 103,4 процент кхочаш дийр. ТIехь - тIехь ... ... долуш йоагIа фабрике. Масала, хьалхарча кварталах бaь пайда ... эзар сом мара деце, дукхьал ... пайда беттача фабрика чуйоагIача Наурсновски трикотажни участка дах зе юха метта а оттадеш пайд ал совгIа 15 эзар сом пайда ... фабрико. Дикаха барта совгIа да из. Уж къахьегама толамаш лох ца долийташ къахьег фабрика коллективо йоалл а. 16 июнь хьехIошчалехьа. Кийчача продукцена реализаци яра задани 100 процент кхоачаш а еш, планах боагIача совгIа хилва пайда 1 эзар сом да.

— Июнь бетта задани кхоачаш да хьалхагIа кхочашъергья, — оаха йоах фабрика начальника Х. М. Йотиева. ХьалхагIа отходашта реализаци йора фабрика. Ер шу долалуш дукха наха ийху бераккъаш тета цех хьайийллар. Юхакъестальча отходах берий дахьре кочамаш, майкаш, кулгахйоахкергаш, салфеткаш, кхыйола изделеш тег цу цехе. Из бахьан долаш производствана хулаш бола пайда дикка совбаьннаб.

Арахецача продукце дукха лакхъара тIехьа цахадлаш къовсам лоаттабу фабрика йолхлоша. В. И. Ленина юбилей сийна бехкетохаш социалистически декхараш тIанийца хьинаре къахьегаш балха тIа лакха толамаш доахаш хьайоагIа фабрика коллектив. Къаьстта дика болх бу Милькина Олен Халитова Лидай керте латтача хIамаш тегача цеха сменано. Кхычарел лакхагIа хул цар дахьа хьанзамаш, даим сийлен доска тIа хьаха латт цар цIераш. Фабрике йоьцача социалистически яхье хьалхара моттигаш ухай цу сменаша. Дукха ба фабрике шоай балхах дика кхоташ, йоккха опыти лакха гоазали йола болхлой. Даим кхычарна хьокхам а телаш къахьег цар. Уж ба хIамаш тегача цехера Мазиева Фатима, Осипова Изабелла, Балашиц Валентина, дукха наха дIанийю хIамаш тегача цехера Гиреева Люба, иштта кхыбараш. Сменни задания 155—160 процент кхочаш дир цар. Цар тийга баракъа хоаен тIадийхача тоаши хул, цхьаккха тIа хьоаш боацаш чакх а доал.

Х. АРШАМАТОВ.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьтте хьа (Халитова Лидаи Балашиц Валентинеи шоаш тийгача дахре хIиношка хьожаш боаж.

И. Панова сурт.

КЕРДАДАРАШ ЛЕХАШ

Халгхи чоалIашен болц бе скважинай лаьттан кIалхарча оборудованеха ремонт еч операторий бар. Мехкдаьтта промышленноста беш болча беррагача къахьегамах 20 процент операторий дакъа кхоач. ХIара а тIехь дукха бехкаш кулгашца ду цига. Але дорIа, массанахьа цьаьтарра хьий дац. Е иш йолча балхашта ина дIаккхоачача тайпара механизаций яьй. Цу дакъе чIоагIа лоархIаме я «Октябрьнефть» НПУ балха опыт.

Эттара хьалха 1966 шера скважиний лаьттан кIалхарча оборудованей ремонтни балхашта механизаци е йолайир цига. Рационализаторий предложенеш балха юкъедоаладаьча АПР-2 ялача дIоагIIоша дикко аттача баьккхаб ремонт ерий болх. Цуа совгIа из бахьан бийсан болх бе ца безаш нукъабеьлар болхлой, долчи хинкъелар къахьегама вVсерле. Дукхаьла компрессорий турбошоайш штангаш хьа а йоахаш юхаустайра болх тоабера шиа сменагIа йола йиш хилар ремонт еча бригада болхлой. Къахьегама хьелаш тоадаларал совгIа, скважинашта цо йола ремонт а сихагIа, дийнгIа чаккхйоал. Цу тайпара керадараш балха юкъеккхьар производствана чIоагIа пайдане да.

Вола Iилман лорда тIа бакхар чIоагIа лоархIаме гIулакх да. Из дийна кхетаду оператораша, хIальта цу дакъе ца кхоачашдора йоашта могар а ду. ХIара бригадина лаьрххIа кийчдаь инструментальни методаш летт. Из доладам бoацe хIама да, аьнна хеталой а, инструмент-е моллагIа приспособлени хьоашиш Iоарбой незац операторa, хIара инструменташ даарaIа къаст-къаьста моттиг я. ХIана болх беча хана хьалха сиха лехаш вола ца везаш, дIакхайда сиха шийна еза инструмент е кхийбола хIама хьаэцa йиш я моллагIчун.

Механизмий къаст - къаьста уалош дика ремонт ю хиларгеа инструмента дихилгеп хьежжа мара дIагIоргбац ремонт ерий болх. ХьалхагIа мастерскешка кийчйора уж. Оператора балхаца вIалла гIулакх ца доагIача сага ремонт я инструмент, механизмаш моллагIа дале а цхьа кхоачамбоацар доацаш хилацар. ТIаккха цу гIулакхо балха тIа новкъарле йора. ХIара, оператораши шоаш а болаш чаккхйоах ремонт. ХьалхагIа а а иштта вIаштIехьаьнаш дешаш хиниад из гIулакх. «Октябрьнефть» НПУ из опыт массехка шерра дIаьйоаргдад еза.

Цхьабехкаш бIарча хьайайча республике скважиний лаьттан кIалхарча оборудоване ремонтни балхаш дукхагIолча дакъе кулгашца ду. Къаьстта хала да скважинашка спуско-подъемни операцеш чакхьяке. Массайолча скважинашка штангаш кийсаш Iоаккхара балхаш хIана а тIехь кулгашца ду. Хала, дукха иша дIабеаккхаш болх ба из, цулуьва махулла сихагIа механизаци е еза цу балхашта а.

Дуккхача мехкдаьтта промыслови управленешка лакха гоавал йола болхлой тоьаш. Цулуьва уж а иштта кхыдола а кхоачамбоацараш сиха, дIадаха деза балла юкъера.

А. ЧЕБУШЕВ.

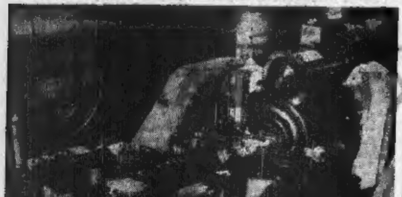

Советски Союзе газопроводешта лаьрхIа арахецача газотурбинни установкаш дикка дакъа В. И. Ленина цIерагIча Невски заводе кийчъю. Цига кийчъьй Ставрополь — Москва, Бухара — Урал, Средни Азе — Центр яха газопроводаш. Ленинградцаша хьаькх агрегаташ дикалла диллача дунен дикагIча фирмаша хьайьрел эсагIа яц.

ХIанз завод Иране кхелаш латтача газопровода заказ кхочашдеш я. ХьаергIоаш я хIаране мощность итт эзар киловатт а йолаш 15 газови турбиней уж кхолл нагнетателашен. Турбини проект оттадаьй заводской конструкторски бюрос. ХьалхагIа арахецаш хинарел йоккхагIа яц, хIальта ниэ шоаза дарел тIех ба. Ер шу чаккхалалехьа пхийтте а агрегат заказчика дIайохийтаргья.

Сурта тIа: вIашагIйоллаш я Ирански газопровода лаьрхIа итт эзар киловатт низ бола газовой турбина.

В. Цалина сурт. (АПН).

ЧАМ БОЛАШ ХИЛИЙТАРА

В. И. Ленина сийлахь-йоккха юбилей тарда ... боагIа хьийр советски, тIанийца социалистически декхараш толамца кхочаш дир из цхьабеш къахьег Грозненски нахьх еча комбината коллективо. ШIабахача ихе бетта задани толамца кхоачашьяьй комбината болхлоша. Лакхача хьокхамашна болх бу иоие а. Арахецача продукцеца дIабода мах лохбарах пачхахьалкхена 25 эзар сом пайда баьй. Цунга хьежжа 1,1 процент лакхьеннай къахьегама вIсарле а.

Укх тIехьарча хана ихе кердача пачалех наьхта дзарaш арахеца доладьа комбинате. Уж а ишш чам болаш кIардрахоша хоттадаш йола подеца ха терга наьхк, тамбовски беркизовски булкаш, кIезига мистал долен кура тезаш булкинаш. Кердача хьаланашка болх бечa хана алхха ишш кхоачашъярах долаш ...

Эгтара хьалха производстве дегIалахара тешаш лакхъе еза. Из заводa кулгалхой кертгера декхар да. Арахеца продукци лакхъара тIехь йолаш я, цхьабакъда кертгера хьоалаш — къахьегама вIсарле — 99,5 процентал кхы лакхлуш яц. ЦхьаьлагIча сурта хьоарах аь наьхк кIезига дIанийрайнш комбината нах кIезигагIа ду ... ЙоагIа наьхк дукхагIа арахецаш балхаш лакхьда ... къахьегама вIсарле дегIахара тешаш дахь из дара. Цу гIулакха чIоагIа уйла ен ба комбинат кулгалхой.

Подовни наьхк арахеча болабах, лоьрий дехачах дета балхаш деча кхалиньыа къахьегама къахьаш тоалараx хьалхарча кварталаш мийсдача апрели майн беттатка теши дегIлар 1,5 процент лакхделар.

Цхьабакъда дукха бехкаш дIабулаз чIоагIа новкъарле ю къахьегама вIсарле лакхъалара. Масала, ер шу долалехча дена 126 саг балхара дIаваьнкар, хIальта 134 саг балха хьоийцаш. Къаьстта дукха нах балхара дIабуаз наьхк еча цехерен балара мукъ тIаботтачаpen. Сона хетачох къахьегама хьелаш хала хIоарах да из. Цхьа наьхк еча цехе хилачта ховгда из. ДукхагIоала хала балхаш хIана а тIехь кулгашца ду, гиттига а цехе. Цулуьва болх хьабе аьттув бац.

Къамаьлашка диллачa-м дукха за ялалехьа производстве мел дола кхоачамбоацарaш дIадаьхе хул. Цхьабакъда хIана-хIана оцалгор деза хьа реконструкци ергьа, яхаш, уж къамаьлаш дукхаш хатта ер ихелагIа шу да. хуцаш хаьдач а, ийна а хиначех цхьанне пайда а боацаш. Пайда-м бунцарбец вай. Цхьаьна бахьа цхьайола участкаш ... хан шер ца йича, къахьегама хьалаш ца тоадича, ер йиш яц ... Йоача балхашта комплексни механизаци ца йича ца производстве дегIалахаро тешаш лакххьадийтар. ТIаккха ца пачхахьалкхена хулаш йола хул ... ара хул ... тIаьхьа ... оаш фуй?

Цу гIулакха эттара хьалха ... ихар фуд наьхка дрожжаш йоатделения шерье еза, болх хьу а хьувш доакъош деш беккъаргбола автоматически агрегаташ, бол сувсийтара шкафаш оттае еза, иштта кхы дукха а. Уж балхаш чаккхдаьлача боаш дика аттача барт ба, хIана аьлча 500 килограмм дохаш долаш 600 литр чубола цхьана култ-кара лелае. ... бол сувсабеча камерашка вагонеткаш дIачуттеттара гIишна лелабеш болхлой а кхыча балхашта мукъабарба. Ловцаца аьнна 30 саг совгIа мукъаьларгва кхыча балхашта.

Вайна ма хаара торгови организацеша продукции дIанийрга хьежжа мара пачхалкхен план кхочашъюларгьяц комбината, тIаккха а производствени техни... ... наьш дегIлахара чIоагIа Iоткъаргда. Беррига бехк-м наьхк еча комбината кулгалхой а бац, хIана аьлча шоаш декхарийла йоллаше а планах йоагIачул дукха кIезигагIа дIанийю торгови организацеша цхьоалагIча сорта наьхки лакха дикал йола булочни издели... Из бахьан долаш дукха ... ... совгIа материальни хьал тоалара а Iатк из гIулакх. Сайкаш, батонаш, булкинаш дукхагIа кийчъйта, ккаш, ийдарохой лоттьа. Уж бакъ ба. Цхьабакъда кIеза дахча хьалашка уж кхоачаш арахеца тоьцаш ца комбината. ... аьлча уж доацаш 20 сайкашта тайпара изделеш арахеца кхоачаш тоьаш оборудоване.

Уж хьашташ баххоьеца кхоачаш дара № 4 йолча заводе 1 сентябрь йоала булкинаш арахецара цех хьоала еза, хIальта № 2 йола завод дукхаа батонаш, сайкаш, городски булкаш арахецаргйолаш тоае еза. Аха йиш я тIаккха ийдарохой, дуккхача организацей хьашташ кхочашдаргда. Цуига хьежжа мара производстве дегIлахара тешаш а лакхлургья.

Цхьабакъда хIанзарча хьалашна бIарча хьалийча комбината коллективо дика къахьег ала мегаргда. Ший а коллективaл а сий лакха лоаттадар дукха къахьегама дукха ... производствах ... ... хьайцар кхоадац цар шоашта кхаьхашка латта декхараш кхочашдира. Уж ба коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаяраш. Пачхахьалкхен задани кхоачашъеча болхлой процента тIехьабоаг лар. В. И. Ленина вина дийнахь заза бIеь шу хилара сийна шердаш социалистически яхь лаьннай комбинатe. Цу яхье хьалхаре моттиг яьлатай коммунистически В. З. Яшкина кулгалдеча бримичи цеха коллективо.

Ленина къахьегама вахте ... хьа толамаш доаккхаш хьайоагIа бол хьуи Г. Губанова, наьхк бетта Джабоджалова Кеи, машинист Угурчиева Тамара, мастер З. Леликова, поручной болхлой Хьалиева Дена, вафельни цеха мастер Т. Мишустина, иштта дукха кхыбараш. Балха тIа дукха каламаш ниелой а уж эшаеш къахьег комбината коллективо.

А. ТАРАКАНОВ,

Грозненски наьхк еча комбината планови отдела начальник.

Гуракьа бийна мукх чуэца болабьб Краснодарски крия къуьйсьарча районашка. Механизаторашна Кубана кхашка арйокхаргья 10 эзар совгӀа жаткен 15 эзар комбайни.

Сурта тӀа: комбайнер А. Г. Ковсевидж (аьрдехьа) № 2 йолча комплексни бригада куьгалхо Н. В. Крыжановскийн рьоа бе укх шера шолгӀа баьннача гуйран мужка хьуэкъама. ХьалдашкальбригаДира вогӀ Андрей.

Е. Шулепова сурт.
ТАСС фотохроника.

СИБАРЕГӀЕНИ ДАЛЬНИ ВОСТОКЕН КЪОНАЧА ГӀИШЛОШЪЕРИЙ ШОЛЛАГӀЧА СЛЕТЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА

Деза накъостий!

КПСС Центральни Комитето дӀайха моршал лу къоначь гӀишлошъерий слете дакъа лоацарашка, СибарегӀени Дальни Востокен гӀишлошка турпала къахьегаш болча бэрригача нагирлошна а мехкарешна а.

Советски халкъа къахьегамо низ болеш тоаденнем индустриальни край а я дӀоттабий СибарегӀен Дальни Восток. Цхьан кана эрсий арахаш хиина моттигаш хӀана йоккхачь химе, металлурга, машиностроение районеш а хиина дӀоттай, цига хьальний шоай тайпара электростанцеш, ӀаламА рузкъаша, лаьттана кӀалхара доаха лайдене кӀевкаш доацна керда моттигаш хьаллара. Бадален энергетически ресурсаш дуъхьалча кердача къасташе шерра хьаьлл вай мехка цу райоений боахам дӀахо чӀоагӀ дергӀакхуйлергбола шерра перспектиеш.

СибарегӀеннен Дальни Востокан эргапонаш ара юкъе шоашкара доагӀаш дале дакъа лоац дукха къамаш дахача вай мехка нагирхоша. СибарегӀен Дальни Востоцен — керда городаш поселкаш, йоккхий промышленни комплексаш, юрта боахама, транспорта, бувзама, халкъа боахама кхьына доакъой объекташ хьалъечахалонах кхераш боаца, шоай социалистически Даьхенна, Коммунистически парте гӀулакха бараш боацаш чӀоагӀа мутӀахьа бола вай кагий нах къахьегам боазарен самал ӀомаеренбашЕ-дика школа баьнихаш боахк. Ленински комсомоло бакийтараша сийленца дӀахо кху ткъаь иттлагӀча шерий комсомольций башха-дика традици — парте тӀехьехамагӀа коммунизм баьъан долаш лоаттабеча къовсама эггара лоархӀамагӀарча участкашка кулга. Кхы а эзараш добровольцаш боагӀабе шун «сибирякийн» «дальневосточникийн» гӀишлошъерий сийлахьча дезале — советски болхлой классе кьалха латтача отрядех цхьаненна юкъе.

ГӀишлошъечун болх сий долаш ба вай мехка. ХӀанчун тӀехьагӀа де дезаш дукха хӀамаш да гӀишлошъерий. Болхаш сихагӀон дикагӀон дар а техникаьи материальни ресурсаш пайда дийнагӀа эцар а — из да гӀишлошъерий комсомольски организацей хӀара къоначе болхлочуни тхьлакарча аргӀанара декхар. Эггара хьалха цун юсь дӀайолаераш хьалха латта комсомольско-нагирхой коллективаш хила еза.

КПСС ЦК-ас дӀаяь, деза шун бэрригача накъостешен, шоай низаш хьинари СибарегӀа а Дальни Восток а дегӀайоалаяра башха-дикана гӀулакха дӀа а толаш, Владимир Ильич Ленин вьь 100 шу дизар къахьегама доккхий толамаш дазарца белгалдоаккхаргвилараи коммунизма материальнο-эзначески база хьаяра юкъа шоашкара доагӀаш дола дакъа лоацаргиларехи ша дог тийша хилар.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ.

БОЛХЛОША САЛОӀ

Планированеи экономически стимулированеи кердача системага кьаьта баьх беха «Грознефть» объединене мехкдьатта промыслови управлений коллективаша къаьотта дика къахьегама толамаш доах цхьалетка цхьаьлагӀча шера. Доаха къахьегама толамаш денгара денга лаккхагӀа хилийтара чӀоагӀа лоархӀаме да мехкдьаттахой бытови хьалаш тоаяр, цар культурно салоӀаргдола гӀуллакх дика вӀаштӀехьадаккхар.

Из болх къаьстта дика вӀаштӀехьбоаьккхаб «Старогрознефть» НПУ коллективо. Шин дийнахь са а лоӀаш, пхе дийнахь болх бе йолаеча лела чӀоагӀа терко ю цига болхлошна дикагӀа салаӀийтара. Укх шера салоӀача шин дийнахь дукха мехкдьаттахой, инженерно-технически болхлой, гӀулакхера нах шоай дезалца салоӀаш хургба Сержен-Юрта. Иштта экскурсешка баха хургба уж Каспийски форда тӀа, Орджоникидзе, Нальчик, Тбилисе, вай республикерча хозача моттигашка — Ведено, Джалка, Чишки, кхычахьа. ӀаьрЖача форда йистерча палаточни шӀенашка салоӀаргдэ 300 мехкдьаттахочо.

Планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беча управлене хьадиннай культурно-массови мероприятей фонд. Цо йоаккхий тероаш кулайт мехкдьаттахошка салаӀийтара. Укх ахкана санаторешка баха харба кайта путевкаш дургья 400 мехкдьаттахочоа, салоӀача шӀенашка салоӀаргда 340 саго, хӀаьта туристически путевкаш дургья 150 болхлочо. Цул совгӀа кел[illegible] [illegible] [illegible]

Болхлошка салаӀийтара гӀулакх иштта дика вӀаштӀехьдаькхаб «Старогрознефть» управленас. «Грознефть» объединене укх хьалха лаьтта [illegible] чески ахэ а хьалхара моттиг лакхай цо. Ах шера план а хьалха дукха хьалха кхочушбе деоӀ цо.

Болхлой бытови хьалаш тоадара, царга дикагӀа салаӀийтара дукха мероприятеш чакхйоах «Малгобекнефть» мехкдьатта промыслови управлене а. Укх ахкан царга салаӀийтара хьожалаьд 63 эзар сом ахче. СалоӀача деноашка г. МалгӀабикерча клубашка кустови слетеш а ең, салоӀаш хургба мехкдьаттахой. Тийрка йисте баха салоӀаш хургба кхоалагӀча промысла мехкдьаттахойи ремонтно-механически цеха болхлойи. ХӀаьта шоллагӀча промысла коллективи электромеханически цеха болхлойи город Грознерча исторически моттигашка гӀолла аскурсеш ең хурба. Цул совгӀа управлене чуйоагӀача тайп-тайпарча организацешкара болхлой экскурсешка баха хургба Пятигорске, Орджоникидзе, Тбилисе, кхычахьа.

Соахка хинначул а дукха хукхагӀа мехкдьаттахой хургба пхьелетка цхьаьлагӀча шера «Сунжанефть» НПУ культурно салоӀаш. Грозный — Ульяновск — Горький — Москва — Ленинград аьча маршрутах туристически путевках салаӀа гӀоргба 10 мехкдьаттахо. Іаьржача форда йистерча пансионатшка шоай дезалца салоӀаш хургба 120 мехкдьаттахо. Коллективно тайп-тайпарча городашка 45 экскурси ертьа 615 болхлочо дакъа а лоацаш. Болхлошка дикагӀа салаӀийтара уж сиина бола мероприятеш кхы дукха а чакхйоахаргья «Грознефть» объединене мехкдьаттахошта толаман хьоачаьшу В. И. Ленин вар бӀаь шу дузача денна сийленца пахьабохаш тӀема социалистически дехаран.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

ТХОГА ЯЗДУ

ГОВЗА КУЛГАШ

Дукха ха яц Вахаев Янис Старогрознески кӀоарга бурув детача контора шнинна ечча бригаде плотникаьа болх бу. ХӀаьта, из денва гӀеутта хилярца, ваз, хьинар ца кхиди, кайнкха та ца къовсам къахьегамна не дӀалоашйтаб ца бригадерча болхлошта. ЦӀ-ах, кхь нораш кхочашьо Янис хӀара сменагӀа. Ше хьалеш дола хӀара сивон денен лу цо.

Укх денонна графиках ЙоагӀача хана 6 ди хьалхагӀа хьальь хьавхар болхлоша Хаьи-Корта майдера № 60 йола кӀоарга бурув чунта вьшна. Иштта ЙоагӀача хана дукха хьалхагӀа хьальь аргьа № 63 йола вьшна а хӀана кьача хиннагӀа дола болхам чаякьвьшна хайра ю хӀ[illegible] [illegible] инга. Вьшхаш ечча бригада болхлоша уж толамаш даахача дукха дакъа лоал [illegible]. Ба[illegible]. Грознески политехнически техникуме шоллагӀча курсе деша вогӀа Янис.

Дика производственни [illegible] рах совгӀа дика общественник а ва из. СалоӀача е мумьача хана Янис доача хьагуэлу болхлой. Цига цо царна газеташ тӀара кердаа хоалаш деш, вай мехка чура а доазол арахьарча а хьалех лаьца беседаш а. Нахаца безаме, Ӏишерай, эшшача дика накъост ва Балаев Янис. Цудухьа бригадерча болхлоша лоархӀ из, доагӀаш ду иза. В. И. Ленин вар бӀаь шу дузача ден сийна кхи а дикагӀа къахьега социалистически декхарам тӀаийцах вай. Баьхаев. ХӀаьта цо уж декхараш сийленца кхочушаш а дерга.

А. ТИЩЕНКО.

АХ ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Новогрознески мехкдьатта чакхдоахача завода ш. Волейнов, Арушанова верте латтача установкай коллективаша хӀанзлехьа шоллагӀча ах шера чотах арахийна мехкдьатта продукци эзараш тоннаш а. Иштта дика хьальет Дотова Александра, Широкова Ивана кулгалдеча установкай технологаша. Ханал ах бутт хьалха кхочушьяьй цар ах бетта задани.

И. ВОРШОВА,
Новогрознески мехкдьатта чакхдоахача завода планови отдела экономист.

ДӀайахан бетта хьалха кхочашьяьй бетта А. Шерипова цӀоагӀа Нефтехелоскова коллективо. Хьалхара шер дайна задани тӀехьхочашьяьй не. [illegible] дика къахьегама беладаьхаьвай В, Прокофьев, А. Хатиров, Т. Е. Литвинова верте латтача коммунистически къахьегама сийлен цӀе лелача установкай коллективаш. 17—18 июне дена тӀабоагӀача бетта чотах продукци арахецаш а уж. ХӀанзлехьа планал совгӀа арахийцай иттош эзарий сомий мехаза продукци.

В. ГОРБАЧЕВА,
тха штате йоаца корр.

Ленински къахьегама вахте латтача Грознески химически комбината болхлоша шиш декайа заданин ханал хьалха кхочушьяьй, хӀаьта ах шера план 25—26-ча июне кхочашъе а дерхӀ. Уж къахьегама толамаш доахача дахза дакъа лаьцад В. Олифер, С. Седиков, В. Дронкин, А. Басе верте латтача фенол, ацетон, спирт арахецача нахий коллективаша. Цар хӀанзлехьа кхочашьяьй товарни продукци арахецара ших бетта задани. Уж толамаш кхы а лакхлаш къахьег цар укх дейнахьа.

И. КОСТЫРИНА,
тха штате йоаца корр.

Къахьегамий хьештом [illegible] кхоачашьяьй ерригаш тероаш [illegible] Грознески «Нилпоэхиа» фабрика хӀанзле терсоаьне. Техарча продукци арахецара из шера план ханал итт ди хьалха, 20-ча июне кхочашьяьй фабрика болхлоша. [illegible] болохьа дукхаьча [illegible] хӀалош тотарна [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] протакса, кхьчар а кулгалдеш [illegible] хӀалаш тотарана. Цар кхы а хьалха кхочашьяьй пах бетта задани.

И. КУЛЕБЯКИНА,
Грознески «Нилпоэхиа» фабрика планови отдела начальник.

Пайдане семинар

Дукха я аккан зонлехьа де шарзоша чакхьаьа дахоӀа сакъердаме мероприятеш. Царех я туристически походаш тайп-тайпара экскурсеш. Уж нохолаш, [illegible] [illegible] тэр вь [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] вӀаштӀехьбаккхара хетна дукха ю бакаш доаргӀар [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] дӀайиха семинар.

Воспитательна пайдане дола дукхий дезаш къавстадар семинаре. Из чакхьяьначул тӀехьагӀа Грозный — Орджоникидзе — курорт Армхи — ТӀаргим — Ослам — Грозный маршрутах гӀуристически походе бахар семинаре дакъа лоацараш.

Царех дукхагӀбараш эггара хьалха боагӀаш бар цу тайпача походе. Дукха бӀаргалайра, шоай балха чӀоагӀа пайдане хургдо аьйзар царна цу накъа.

А. ФЕДОРОВ.

ХИЙ ДИЛЛАР— ХЬУЭКЪАМ ЛАКХБАР

Суржински хий декхача системе чуйоагӀача кхача боахамеа хий декхар бал[illegible] дикагӀа ду тха район[illegible] «Путь [illegible] коммунизмъ» яхача колхоше. [illegible] шоай доаламхь [illegible] совгӀа эзар гектар долча лаьттаж тӀа вегетационни [illegible] хий диллар боанаб колхозой. Кхашка хий диллара балхаш лерттӀа кхоачашдара чӀоагӀа [illegible] [illegible]

Ди[illegible] [illegible] хий [illegible] [illegible] тӀа установки гуракье дийна кӀа, хьажкӀаш, гӀаударгаш, кхьйола тӀйтт тайпара баьцадаьрий культураш дӀайаьйнача кхашка. Баьхха, вагаьза сайна колхозе специалистоша духхьала машинашца хий декхигта мара вӀаштӀехьдаьккха хӀиналестаре цу тайпара толамаш даха торо хургъяцар. ХӀара деана кхашка кулгашца болх беш дукхар бӀаь совгӀа хий декха болхло. ХӀаьта хӀанз зиза техника, е баьцадаараш кьахила доалленнача баьцадаарий кхашка дукхьала цу тайпара мара диллаш хий.

Ховш ма диллара кхашка хий диллараа доалаш дац гӀудакх. Уж балхаш ца деза дӀайийнача хӀамашта минеральни удобренешца подкормки ара, хӀаьта хий диллачул тӀехьагӀа лаьтта пхьадакхара балханна дувеаш. Цу гӀулакхо торо хулийт даьттанара тӀоадал социарал совгӀа, кхашнаа оаср дӀадаккха и.

Массехк [illegible] [illegible] шоай болх дика беш [illegible] [illegible] [illegible] Иштта, [illegible] [illegible] бригада тракториста Моташеко Иван Александровича денна итт гектар гарта долча кхий тӀа хий дулл, нораш кхо гектар болча. Цу тайпара дика болх бу шоллагӀча бригада трактористаш Королев Алексадра, Айраптьен Гупре.

Тха оросительни системе чубоагӀа кху а Ачхой-Мартана, Ная[illegible] [illegible] сереа района ахи болхам. ХӀара укх деноашка беррига боахамашка болх беш догӀаи хьисапе хий детта 65 установка, хӀаьта вор хӀ массени стакин а.

Массе райопашка цхьатарра аьттув боацаш эттад укх шераре хьуэкъам кхебара хьалаш. Цудухьа дукхагӀа долча боахамашка чӀоагӀа терко ю кхашка хий диллара. Иштта, Ачхой-Мартана района «[illegible]» совхозе къестта дика [illegible] кхашка мулгашка хий дилл[illegible]. Ерригача хьажкӀашта, хӀаьта [illegible] гектар шекара свеклана хий дилла баьккаб совхоза хий декхараш.

Цу тайпара дика ду дӀайийначa хӀамашта хий диллара балхаш Суржински района Ленина цӀерагӀча колхозе. Массехк дийнахьа 65 гектар йолча гиаваргашта хий дилла а баьнна, хӀанз хьажкӀашта хий тохаш ба уж.

Тха управлене чуйоагӀача зоне чуйоагӀа иштта «Победа», «Красная Армия» кхи. XIX-ча партсъезда цӀерагӀа колхозаш. Цу боахамий хий декхача лаьтташ тӀа дӀадийнах, кертерча даькха баьцадераш. ХӀоно дукхагӀа долча баьцадераштa аьхьара хий дилла а баьнна уж балхаш шоллагӀа де болабеклаб кхаш делдераш.

Во вӀаштӀехьдаьккха кхашка хий диллара балхаш Суржински района XX-ча партсъезда цӀерагӀча колхозе. ВӀаьста йийнача культураш хий диллара тӀехьагӀа колхозе. ХӀаьта хӀана кхашка кулгашца хий диллаш шоаштакъеш итт сар нара дац.

ХӀара боахама кулгалхой хьакхийла са кхашка хий халлара дерий терко е, цу гӀулакха еррига торонаш сарзагӀаьа.

А. ПАТАПОВ,
Суржински хий декхача система управлене партоорганизацие секретарь.

ЮРТАШКА—КНИЖНИ ТИКАШ

Шерра-шера дукхагӀа хул кышнекаш тоха тикаш НохчГӀалгӀай республике. Дукха ха йоацаш керда книжни тикаш хьаьйиллай Ножай-Юрта, Нестеровске, Вознача АулгӀа. Кесса цу тайпара тикаш хьелларгья Червленная яхача станица, Ахтуры яхача юрта, Серноводске.

С. ВОРОНИН.

БОАХАМА—300 ЭЗАР СОМ

ХьатӀакхаьчай хӀара ха Ӏуне баьча балхах хьахиннар тоха за, жа лорга за. ХӀаьта уж балхаш хийцна дӀа а лелаьдаь МалгӀабекна района боахамашка. Тхо да «Кавказ» колхоза жа лорача пункте.

ВӀаьс тӀеттир ширпинка пошелнина. Цу чу я керда электропоазача лелп йола жа дорга пункт. Цига къахьегаш ба Ткаченко Мария, Гоярцев Егор, Мушиев Рамзан. Къаьстта лакха бӀьахьет массехк шера жа лоргача Ткаченко Маримс. ВӀалла толалан цо лорга устагӀа, хӀаьта кутна тӀера дукха за ялале Ӏо. пол кӀаьла тха. Кунсава болх бе Ӏоназу къона жа доргараш. ХӀаьта Мариас маара дӀайовзийт ший балха къайленаш.

ТӀаккха хьона тха Маргас даькхача тхоа учет лелача тетрада ю. Балхоаш жа доргача пункте шоа луннуч лаккхагӀа хьоахаш дале бадзье. ХӀара деана 150—160 килограмм тха доалах ма ила шна доагӀар 93 килограмм долча.

Дика вӀаштӀехьдаьккхаь нолдоо жа доргарий къахьегамаш боаш санбеххасалта. Дунна кхоачамьлча болхлочар кланех совгӀа шариа сом хьоаахлу. Цудухьа хӀараноо ший хьинар кхо ца ден къахьегаш ва. Иштта шоа клебан жана тӀера дьйнха тха доахха болхлой. Поэхьлин а веведшна Саламова Раиса. Из аьзз я — дика ба «хьацка».

Тахан тӀара дьаьной совнача классированни нотаса тӀа дорх. Сихха дӀа-ала къаста а лела шерса тӀа доккьеш ца ла.

— Укх шера тӀаьнхий шера хьичачул доагӀа ца тха — йоах Ноненов Валентинас. Шона за, доагӀа-хана тохаже дӀанига тийлад.

ТӀаккха кхаьчар цу оаха ферма заведующийдо Мезин Николай. Цо лури:

— ХӀана шич жа. Ӏух лорга дьахнад тхо. Уж да, керттерча дакъе, соккареи лучагӀареи жа. Кобиашвили Шотай бригаданача хӀара устагӀай тӀера дьвкннъ тха пхе килограммага хӀана кхьчах. ХӀаьта Умавов Хьабибулай бригадерча хӀара устагӀан тӀерат 4 к[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] 1,4 килограмм совгӀа ца йо. Цул совгӀа, дукхагӀа йола тха цхьоалагӀча классах а да; 8—12 сантиметр хӀаьтк а ха. ЙиБоагӀара ла[illegible] хьаьхенхьех цӀендича юкъеюс тха 52 процент кунили. Из толам ба, хӀана хьачча боахама эзараш соман пайда хургба.

Буьтоба жа лехаераша дош лелйод хӀара устагӀан тӀера бии килограмм тха дакха, хӀаьта шачхьхьалхонга 570 центнер йоха. Баккха жа лорга доалаьча хьалхарча лекица хьахьехадачхьахьалдехента 600 центнер тха лохна торе йоаха. Из боахама 300 эзар сом пайда ба.

ХӀана дӀаро дениа 500—600 шахагӀа, пефт 25 болхлочо. Цар дош дешах 25-гӀа июнь тӀаькхочаш дорргга жа лорга тоха.

Т. [illegible]

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

БОККХА ПОЛИТИЧЕСКИ ТОЛАМ

СОФИЯ, 19 июнь. (ТАСС). «Бокхача толамца чакхъяьннай коммунистий дунен форум», «Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлоий Совещане лоархӀаме сагӀув» — верте ца летописи юкъера лоархӀаме сагӀув» — верте тӀолла даьча цу тайпарча йоазошта дӀа болгарски газеташ кепатох Москве хиннача коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане документаш.

ДикагӀа бӀаргагургдолча моттигашка кепатох газеташа дунен халкъашта юкъерча Совещане дакъа лоацарий сийла аьча цӀене КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева дӀа къамаьл.

УЛАН-БАТОР, 19 июнь. (ТАСС). Монгольски [illegible] общественностен кхоагӀо чӀоагӀа [illegible] болача наьъа тӀара дерда лоархӀаме отал саина, империализмана духьала, машар демократи, къаман лоӀам, социализм баьъан долаш хьалкъана дохттабеча юкъарча тьовсама юкъе доккха дакъа лацар саина лоархӀ коммунистий дунен форум.

«Унэн» яхача газето, Монгольски халкъа революционни парте ЦК-ан МНР правительстван органо, къача центральни газеташа дикагӀа бӀаргагургйолча моттигӀе кепатох Московски дунеп халкъашта юкъерча Совещане бола чакхбалар йола коммюнике.

ПРАГА, 19 июнь. (ТАСС) «Дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама боккха политически толам» — иштта лоархӀ чехословацки коммунистий органо, «Руде право» яхача газето Москве хиннача коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъерча Совещане итогаш. «Хьалхашкахьа бодача наькъа тӀа» яхача статья тӀа газето язду, коммунистически болхлойн партеш интернациональни дарда тӀа кхетае массане а безам болаш йола уйла толамца кхоачаш хилар. Империализма агрессивни политикина духьала къовсам лаатто ерригa партеш вӀашӀоттаро тӀаерсадальна гӀулакхий кхьовсам болаш йола программа нэрайоагӀарта комиссиента, къахьегамхоента, ерригача дунен тӀерча прогрессивни ницанта Совещане тӀеха[illegible]ча керттерча документа тӀара.

ЛОНДОН, 19 июнь. (ТАСС). «Империализмана духьалара ерригa шина оӀамагӀтоха — прогресса фронт шерьара тӀалхезаш» верте гӀолла даьча цу тайпарча йоазонa дӀа хьалхарча агӀо тӀа кепатехаб «Морнинг стар» яхача газето шай московски корреспондента бола Совещане тӀехьарча коммюнике бола хоам. Газето иа дарра кепатохад Совещане Керттерча документ.

Москве хиннача дунен халкъашта юкъерча Совещане бола чакхбаларах дола шоай московски корреспондентий хоамаш кепатох «Таймс», «Дейли телеграф» яхараш а цу юкъе долаш долча Англе доккхийча буржуазни газеташа.

Совещане лоархӀаш ӀотоӀабе гӀерттавехьа а. «Таймс» мукӀарал ца дича далац Москве Совещане гулъенна 75 делегаци дунен тӀарча ерригача коммунистически болхлойн парте дукхагӀа ерашта хьалхара векалаш хилара.

ТОКИО, 19 июнь. (ТАСС). «Дерригa принципиальни документаш къаьбел а деш болх чакхбаьккхаб компартей Совещане», — хоам бу «Ноинуро». «Партей совещанеш хан'ханназьа гулъера дарз' елаб», — белгалдоаккха «Майнити». Совещане бэрригача бахьа юкъера шоай лурьйаь Совещане дакъалоацаш хиннача шьа-болча партешта «хийтта шоайдир» белгалдаккха газеташ гӀийрта доллашехьа а, газеташ хӀаьта а мукӀарал дакъа даллавор, коммунистически болхлойн партей дунен халкъашта юкъера форум гулъяра факт дунен халкъашта юкъерча беррига коммунистически демократически болама боккхача лоархӀаме хилар.

СТУДЕНТАША ЧӀОАГӀДУ ШОАЙ МУГӀАРАШ

НЬЮ-ЙОРК, 19 июнь. (ТАСС). Чикагски «Колизей» йоаккха хьаьме чу сеттая хьаийлелай «Студентан — демократически общества тӀехьа» яхача американски кагирхой организаце хӀара шера хула 7-гӀа съезд. США-рча кагирхой болама мехо йоаншш тахан сесиолайоа болча съезда балха юкъе лаьца 350 университетни колледжаш хьалара векеш 1.500 делегато.

Съезда дош кепатаг латта керттера дош да США-ра тӀема дукхаьара болам чӀоагӀбара тӀаерзаь технически методаш кийчьар. Организаце членашта—Вьетнамерча бӀелача тӀема чӀоагӀа дуькала бараита — хер, болх бу кагирхой юкъерча школашкара дешарахой, салтий шоальадаакхарбо [illegible] [illegible] американски военшна эллаценча гӀулахьишта дукхаьара шоай тайпара къамаи болах мехка вӀашагӀбоала беза из хьакхайкхо кхыьна.

ХЕЛЬСИНКИ. Финляндие столица гонахьа хьунашта юкъера хозача моттигашка хьаьхьеш а массехк «микрорайон».

ХӀара «[illegible]» юкъе хьавкен латт почта, телеграф, больница, школа а йодаш гонахьа гӀолла гаьна доаккхи цаӀ-шинэтаж йола чӀаӀ цӀенош а. Дехаш дола административно-торгови центр.

Кооперативни методагӀа хьажьо микрорайонаш.

СУРТА ТӀА: столица цхьан микрорайонера административно-торгови центр.

В. Войтенко сурт.
ТАСС фотохроника.

ПАТРИОТИЙ АТАКАШ

Кортанукхаален хоамайеаэн Агентства Къулбехьен Вьетнамера хоам бу, Къулбехьен Вьетнам нукъавакхара Халкъа гервашпарча низний подразделенеша 11 июне атака яьй № 14 йолча стратегически наькъа тӀарча американски бӀув колоннина, алаш: Из тӀем хиннача моттиге вийна а чоьнаш а 200 совгӀа саг витав моастагӀчо. Цул совгӀа, 34 танки бронетранспортери йоха а йир.

МоастагӀчун 100 совгӀа салтей эпсара тӀем буьгурбоалача наькхар къулбехьеньвьетнамски патриоташа 13 июне № 19 йолча стратегически наькъа тӀарча герзаш тӀеме кийчхьакки етта йолча артиллерийски кхьальнахха атака а я. Иштточера 3 танки тӀеча кхачал е 60 совгӀа автомашинеш йохаьяьй.

Ахта тӀа а Къулбехьен Вьетнамски патриоташа 3 июне хьеттуь болам тӀема операци чакхбаьккхай Тайнинь яхача провинцерча. Бачлева районе США 1-ча аэромобильни дивизе 7-ча полка 2-ча батальона болача лагера дукьале. Иштта тӀеш тӀа вийна а чоьнаш я 300 гергга американски тӀема гӀулакхара тӀара саг за, йохаьяьй 3 машинеш 8 артиллерийски йоккхатопи, аикхайтай тӀема кхоачам чубола склад.

Цу дийнахьа Тайнинь провинце административни центрагара къилбаселамалхбоаленгахьа улача Вуонанеу районе хиннача тӀеш тӀа кхы тӀом буьургбоалача наькхара моастагӀчун тӀема гӀулакхаш тӀара 330 саг.

ШОАТТДЕН ОАГӀУВ

„БЕШТО“

СПЕКТАКЛАХ ЙОЛА ЗАМЕТКАШ

Театре керда керттера режиссер тӀаваро массо а хана хувцамаш хулийт театра творчески вахаре а цо лоцуш долчу репертуарни пайхъа хьакъехьа а. Дикадараш е вовдараш хул цу кердачу режиссера хьакъалгеи творчески саккетайгеи хьежжа.

Ханпаша Нурадиловн цӀерагӀча театре керда керттера режиссер Солцаев Мималт кечдина гӀоне хьагучдувла дьйнад дикагӀча постамера хувцамаш.

Цу хьакъехьа теркаме ба нурадиловциӀ тӀеххьара бин — «Бешто» яха спектакль. Из оттаьй нохчийн советски литература ларда ехлача Бадуев СаӀидан цӀи йолчу повестага хьежжа Солцаева йьча инсценировкагӀа.

«Бешто» яхачу повеста тӀа ма лунциаа Солцаева хьаьйй шен къахьегна а теркаме а йола драматически произведени — романтикага диллача, психологега диллача ма ярра бакъ йола произведени. ХӀьта цу пьесагӀа оттаьйь спектакль а романтически тӀехъьйанеи психологически тулоцам дика болаш хиина дӀа а эттай. Бакъда, спектаклага хьежача зрителан цо хетадолийтачул гаьйна чӀоагӀагӀа хул пьеса ешачоа цо хетадолийтар. ХӀьта а спектакль теркамеи социальни хьакъехьа йохйха ен йолаш хиннай.

Спектакля керттера чулоацам — жирача замах хедисача вийча гӀулакхаштех социальни цийсхо ца хилареи духьалара къовсамаш араз доадьча къонача шин вахарга гӀолла символически оазаге кхоачабеш дӀабихьаб режиссера Солцаева. Ше найи ве лаьрхӀача — цхьа бӀарг байнача, ирчача къовнечо шийна дургӀола рузкъа бакьан Бусанай дьь Хизарий (артист Л. Хациев) беза ба шуьга шийн чӀоагӀа хоза йоӀ Бусане (артистна Н. Халикова) йокка. Шоай дайна-несцота фукхъ лейа а цуна духьалбала лоархӀабац Бусанай веж [illegible] Вахид (артист Ю. Идаев), Хьасан (артист А. Гайтукаев). Оцкхарал доаллача шийн марен фанатиканта къонгаштех духьала хӀама ала ца юьйш ундарьйнай къаьна нана (РСФСР заслуженни артистка А. Исаева).

Ишта урдах бехкача, хӀама «Байнабаларе аттагӀа долаш» селла хала бахаш болча шийн боккхагӀча мехкарашкара Зарийтара (артистка З. Исакова). Нейлайгара (республика халкъа артистка Т. Алиева) хьал доаьача нана йиш мичай хӀана шийн мехкарча йиӀе, духхаезача Бусанай вахар а чолакхдаккхар да. ХӀьта а цунга цхьаккхе а хӀама дургӀолаш дац. Инсценировкан постановкан автора Солцаев Мималта символически оазага кхоачадеш айду хьалха лоаман кхалханга хиинача доакъазала дош.

ХӀьва ма йокка доакъазал гойтам чаккбоадкх Бештойн (артист Д. Омаев) Бусанайн беррига къовсам: шоаш вӀашца духхаезаш хиларах шоай вахар вӀашагӀа а теда, цхьана бахка безам болаш хиина уж — Бусана шийна теха ала езача оттэ, хӀьта Бешто эттӀаву.

Инсценировка автора а Хизарий роль ловзаеча Хациева а хьаьекхай сатем боабу, цӀаьккха а дог ца Ӏаба цӀаьрматал. Бусана дин ӀаьдалагӀа дайне а дохадо йиш ац дийхка ламаз. Цхьабакъда, Хизарис цхьа ламаз деча неьагӀа массенказа тохкаду ца кхоачашдайза даргдоаца бусалба нахьа закон, цунца шийн сий доаца тийшара бахкд чулоацам хьа а хьехаш, кхьнетара ну лакъагӀа а шийна дагадоалар. Йалла ламаз делга а доадаш, шийн хургвоалча найшагара шийна хургдола сайзаш делга бӀарга а дейташ. Из цаъа далла ламазаш. Из Ӏехов, тӀаккха, юв Ӏеттача санна ура а нахе, Бусанах шийга фу кхоачарга шо-шийца дувна воалу. Цу йиш ехна деача корзагӀваларе ма бӀарра хьагойт цу Хизарий бехкъаларе чулоацам. Боанга чу делла хьайна санна корзагӀьнена я Бусана. Нагахьа санна ше къоасаш сесаг хила езаре хуле шийна тӀаккхачаш латтача унзарча, йоккхача гӀайгӀанарча доакъазалах фу дьь кӀалхаръяргья а ца хоаш, шийн сил а дукхагӀа шийна везача, ер а шийн сил дукхагӀа езаш волча Бештой вахарах шийн вахар вӀашагӀхотта йиш йоацаш йосача не фу дерг да хац цунна.

Солцаева а цунца цхьана художника Всеволод Григорьева а шоай керттера теркам тӀаухийт, быта а ца ухийташ, таллеарча зрителан дӀайхачийта шоай безам болча уйланна.

Дика я спектакля Шахбулатова язьль музыка. Цо новкъостал ду, хьахьовкхаш дар дикагӀен кӀоаргӀагӀен кхетадайта ца Ӏеш, спектакле керттера роль ловзаерех цӀӀ санна ше хиларца а. Цо духтӀабоах хьахьувкхаш долча гӀулакхаита, из яле а кхы яле а йола сцена.

Пьеса а спектакль а — уж вай халкъага хиинача йоккхача доакъазалах лаьца дуьца цхьа дакъа да. Цудухьа шийн дукххача спектакль цу спектакле дог дерха детталолийт боккъо йоацаш тӀовнача гӀайгӀало хьакъало тулавал Бешто бӀаргагуш, вай халкъа хиначча, йоккхача доакъазала цхьа оагӀув хьавоцаш. Цу спектакле дагара ирсӀоацаш кӀоаргеи чӀоагӀен уйлаш йобу, дӀахачча замалахьарен хӀайнарен хьалаш мел чӀоагӀа вӀаши хоза да цӀаькха а зуйт. Йо да цун лоархӀалера общественно-художественни маьӀна.

«Бешто» яхача спектаклах лаьца сай дуьца безам хиинараш дийне се дастенаалаш; са безам ба къоневи автораша бирхал ал а дӀаккобар доаккхий тӀетташ долар санна долу кхи [illegible] ала а.

[illegible] АБАДИЕВ.

ХӀама ха ловраштa

ТИЙША БОЛХ БОАЛЛА МЕТАЛЛ

Дийнача организмано юкъедоагӀа 50 соагӀча тайпара металлаш. Кхетадеш да, дуккха а дукхагӀа дараш дегӀе доалак биьлагӀа дакъе процент мера жы дукхагӀа це килер. Цхьабакъда, биологашта хетачох, уж кӀезига мера доаца металлеш да къоанал гаргайоалаер а гӀане йоакхлар а. Йоккхе ме хул организма чу Ӏоа металлаш. ЦӀасто, дото, ртуто, дашо Ӏоткъам бу ферменташа, уж дегӀасхийташ. Бия кхача цу хана кӀезигагӀа лет сага дегӀах. Цхьадолча металлаша йоккхий гурматаш а еш «йотаю» дийнана дулхе хьевсацияра белкеи молекулаш. Из бакъ долаш белоеши вегӀе аш, тӀаккха дегӀах кӀезигагӀа а летт.

Советски Ӏилманхоша Т. Дубининой, В. Лесновен хетачох, нагахьа санна сов доле металлаш арадоаккхардолеш йола молтеш хьайой, организм къе цеклийта вӀашӀехьдаргдеӀ. Организмана шийна чухьа из лорееши металлаш сов сиза це ӀоӀташи дола нилаш хиларах атагӀа а доалаш.

ЧКЪАЬРАШТА ЗУЛАМ ДУ БАЬЦАШ

ЛаьрхӀа чкъьарий кхедеш долча Подмосковьерча Ӏамашхарчо хин сов «бос боалаш» хилвох цу чура чкъьарий дов. Царна доакаж тесс хи кӀал чӀоагӀа ебаш йолча баьцаша. Тамаш а цу баьцаша деш доле зулам талке аьнна Ӏамашка чкъьарий кхедара боахама ВНИИ-ра специалисташ бардегӀбаьнна хилар. Цхьа ийкс вещество йоаллаш йола экстракт хьакхай цар баьцех. ЦӀенача вещества химически лоаттам хӀана укх сахьата хоеш бац. ӀалагӀа, хоза хьаж йоегӀаш а из. Эксперименташ яьиул тӀехьагӀа гучадаьннача, зирае массеп а йоацана «икс-вещества» массеж минут иллекьа доадеш киинад чкъьарий. Цхьабакъда, хӀора гӀадж ши юзьиг йолаш ма йий, хӀора минусане тӀехьа плюс а йоагӀа. «Икс-вещество» дукхача баьцоагӀай фу тӀадапийтара зила ниа боле стимулятор а хиина хиинай.

КХЕРАН ЗАМАЙЛАХЬАРА ЖА

Саго этара хьалхе карайомедаьраши ноа тӀа лела даьхареши жан гаьзарийн да, хӀьта дуккха тӀахьагӀа — истарийн говраши де аьнна хеташ да. Белгала хоаш да, вай зама хьайолеялале шин эзари ах эзари шу хьалхагӀа доажадеш жа Ӏулаш хиина хилар. Цхьабакъда, кӀезигагӀа ала а шийтта теори я хьайбаш карайомадарш кога тӀе лаладераш дуецаш.

Уж теорех къасташ волаш, Умменарц Ӏилманхочо Б. Игнатьева соцадаьд, кхерен замелакъара саг устагӀа карайомабе могаш хиина хилар. ХӀана аьнча устагӀа гаьнара хӀама бӀоргӀагуш боацанде, гучадаьннад, ондадоьнна жа деррига а аьъ диоптрий бӀаргаса доацаш хилар. Царна новкъостал

Дацтегара дарайа дааш гонне дакхаш сов тӀара доала шийга хьалхе хӀама гора а хилар дац. Цул соцагӀа, дерге а ехло да уж.

Бакъда, нагахьа санна жа бӀаргсеьнаш лелаеш дацаре, уж карайомаде дукха а халагӀа хургдар.

[illegible]

Доккхача карта чоаштта ен а хьежза, кагий ьхача кевзета чӀогилгашта дӀаӀтӀахьоа ца, тӀаккха, ньхатилгаш, дийна долаш санна юусса а декна ахкара тӀелатаргда. Электрически зиленеех доача Ӏилма ерига йоккха здани а ерига практически электротехника а цу лоадамбоацача опыта ларда тӀера хьайолеенавза а, из опыт ца юкхьенца хьаннимена тайпара бӀаьш шераш хьакхагӀа дола дьд практически юкъейаьлла.

Дукха ха йоацаш советски изобретателашта Ю. Ковалевен Ю. Зубаревчен дагадехад ияйта чӀогилгашта метта дийна микробаш магаргьяцар — хьегӀ керсаалийта а диэлектрина тӀалетӀейта а, аьнна. ГӀулакх миштад вӀаьна, нихча тайпара дьь а тарлучча тайпара биолого — лаьттаинца тоадаллаш а дьь лаьттанно юкъара хьальхьа эза цига ялли йола микроорганизмаш. Из бола дукха муьььага дезаш, цкъа-шозза барах бергбоцаш, эргӀарча хьалшина цхьаза вӀалла бувурги а боацаш ба. ХӀьта хӀама лаьстхӀеча тайпара из болх баш хилча, духхьал лаьттанча ӀотӀаккъа мера езац статически электричество чуелла диэлектрике пластинка, тӀаккхад лаьттан галашта юкъара хьалчусса а лууш анализа шоаш тӀаударгъя микробаш.

Изобретени къастта некъаргья, нагахьа санна лаьттаннно тӀегӀрллара микроорганизмаша гулъеца хилча. Массаерча способашца цу тайпара хӀама дулургдац.

ЧА ТӀА ХЬАХУЛ ЗИСАШ

Лаьттанеи кхонеи метта дӀаоттела ча пашкаш лелт цу теплице чу. Ангийски растениеводаша йоах, ча гидропоникал дикагӀа да. Гидропонике хилнза кргйоацаш йола несосани турбашзвеш. Ча ше шийца дӀовзну, теплицаш йоавхе чуухийташ йола йоахал кхеио цо, цул соагӀа, цу хана кхы а гезоеи удобренеш а хьакхдийт — углекисли газ. Ча пашкаше фо чекк а дувнийташ, евлаште пайдане азраши кул, царех зенна микробаш шекац. Бакъдар аьнча, пашкаште хьалхагӀа кхоачана удобренешца обработка е езз, цхьабакъда, цул тӀахьагӀа дуьце кабар доацаш дика хул геттара хьелхе хьадоала зизаш, помидораш, нарсеш.

ТУРБА ЧУРА ЧКЪАЬРИЙ

Дийнача чкъьарий хи хьарӀама шийн тайпара чугӀоало чкъьарий лела трубопровод а Ростоверо бериние кийчъеца йодаш. Пхе сахьата ехи бӀаь километр — тӀаккха мерда чкъьара хи чура ера ца боалаш дукхал така чу бода.

МоллагӀча керда дӀадоладеча гӀулакха этара халагӀа юхьиг я. Бакъда кхы а халагӀа хул из нагахьа санна «хард» йоллара мел зил Ӏамадо ца хуле.

«ВӀалла укхаза балха вале а дагадоаллар цоща гӀалгӀай берий шоай наьна меттала спектаклашка хьаьца йиш ца хилара, — яхаш дуьц хӀанз Нохч-ГӀалгӀай республикански тенний театра директора Абалиев Бека. Хало йоацаш цхьаьккха а хилац, дукхара фувнагӀа дале а тхоай театре гӀалгӀай труппа вӀашагӀйолла лаьрхӀар оаха.

Дукха яр халонаш. Царех эгара халагӀа дар тӀехьагӀа артисташ хургбола нах лахар. Дукха аха бийзар театра болхлой тайптайнарча юрташка, театре къаман труппа вӀашагӀйоллара хьакъехьа дукха дуьца дийзар. Цхьабакъда из лоархӀаме доле гӀулакх дош зоацияга хеташ, кулг тесаш бола сцептикаш а шийслора. Цхьа

Шоана, бераш!

болча дашта-ноашта шоай бер сцена тӀа дехийталга цхьа дукхане гӀулакх хетар. Йр шутта из хьаларах тешабеш дукха къахьега дийне [illegible] Юххера из деррига воакъздардьлар. Корабия искусство дукхаезараш. ТӀаккха дийнахь театре а цул тӀехьагӀа цӀагӀа а, шоай мукъайоача хӀара минута репетицеш.

Цу коллективо этара доалха отталъча спектаклага укх денош ка хьожаш дог гӀадоал чар из кийчье йоллаь кхочаш кхо бутт а балалехьа шитта эсала а йоацаш оттае вӀаштӀехьдаьлна хилалах.

Берий дасителе Гайсултанов Ӏумара язьбь (гӀалгӀай меттала баьккхар Абалиев Бек) «ХьунагӀара цӀа» яха сакъердаме фаьлг ба коллективо этара хьалха берашта кийчбаьо. Сакъердаме йолаш, хоза ловзаю спектакле дакъа лоацача хӀара артиста шийн роль. Массанх дош ала лор царех.

Верригга а воаркӀ саг ва цу труппана: Имагожев Осман, Озиоев Ӏвала, Даурбеков Хьасан, Умаев Мурад, Цыздоев Муса, Довженко Раи, Чахкиев Мурад. Царех дукхагӀбараш кхувра боагӀа кагий нах ба. ХӀанз а шоай бокъонца боашлехаре ца белгалбаьбац цар. Цхьабакъда цӀаьхха дагадохарах баьдабах уж сцена тӀа — искусство ала хиларо укхаза вӀашагӀехаб уж. Укхаза бакъале школьни художественни самодеятельносте дакъа лоацаш хинбай царвара дукхагӀбараш. Теша ба шоай дегаша къоабал а дьь тӀанйша гӀулакх къонача артисташа тешаме чакхдоаккхаргхилярах.

Хилайта нахъаца хала а, хийта спектакле къадола кхоачабоацараш а, цхьабакъда из дац хӀанз керттердар. Керттердар да гӀалгӀай берий тӀаначул тӀехьагӀа шоай наьна меттала уттачча спектаклашка хьежа йиш хургдар.

Укхаза вӀашагӀхийтта къона коллектива ше дӀадоладаьча гӀулакхъ бӀубени я, халонех кхьахкаргйоаш яц. ДӀадоладаьча гӀулакха кийла шун, шоана, доаца бакхха лов цунна.

А. ЦИЦКИЕВА.

М. Пливна [illegible] сурта тӀа спектакле сцена.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

21-гӀа, шоаь

В. И. Ленина цӀерагӀара майда. 19 сахьат дальча «Родина» яхача совхоз - бьиьлахарий совхоза клуба художественни самодеятельноста концерт. 20 сахьати 30 минути яьча хроникально-документальни кинофильмаш хьохкарагда.

С. М. Кирова цӀерагӀара культуран салоӀех парк. 18 сахьат дальча Зеленни театре: В. И. Ленина 100 шу дизара хетарц самодеятельни искусства республикански фестиваль. Веданен Наурскин районийн художественни самодеятельноста концерт. 16 сахьат дальча музыкальни рекреация. Республикански тенний театра спектакль. 19 сахьат дальча симфонически оркестра концерт. 17 сахьати 30 минути яьча «В. И. Ленина идеяш яхаш котьоелаш а» яха лекци. 20 сахьат дальча «Вай Даьхе» яхача темах кинофестиваль.

В. И. Ленина цӀерагӀара культура Дворец. 10 сахьат дальча кинофильмийн утренник. 19 сахьат дальча ленински дешараш. В. И. Ленин дуьненахь коммунистически болеман. 19 сахьати 40 минути яьча В. И. Ленина 100 шу дизара хетарь самодеятельни искусства фестиваль. Зелени театре самодельной фабрика художественни самодеятельноста коллективаа концерт. 20 сахьати 30 минути яьча ленински киноуниверситета заняти. Зелени театре «Коммунист» яха художественни кинофильм хьохкаргда.

«Красный молот» завода культура цӀа. 14 сахьат дальча Ю. Тынина «Борьба, я и вселенная» яхача книжках беседа. 17 сахьати 30 минути яьча ахканарча кинолектори — Ильича вахара оагӀонаш. 20 сахьат дальча халхарий майдан тӀа халхараш, ловзараш, викторинаш.

Пролетбата цӀерагӀара культура цӀа. 16 сахьат дальча «Искусство — халкъа ир» яха кинофестиваль. 20 сахьат дальча кагийхой салоӀа сайре.

Н. К. Крупская цӀерагӀара культура Дворец. 17 сахьат дальча ахканарча кинотеатре берий художественни самодеятельноста концерт. 20 сахьат дальча кагийхой сайре. Ахканарча кинотеатре хроникально-документальни кинофильмаш хьохкаргда.

С. М. Кирова цӀерагӀара культура Дворец. 14 сахьат дальча сийлахь-боккхача Даьхен тӀемах доле документальни кинофильмаш хьохкаргда.

22-гӀа шинь

В. И. Ленина цӀерагӀара майда. 18 сахьат дальча трамвая управлене художественни самодеятельноста концерт. 20 сахьати 30 минути яьча хроникально-документальни кинофильмаш хьохкаргда.

С. М. Кирова цӀерагӀара культуран салоӀех парк. 18 сахьат дальча Зелени театре: В. И. Ленина 100 шу дизара хетарь республикански самодеятельни искусства фестиваль. Урус-Мартанен МалгӀабекен районийн художественни самодеятельноста коллективаи концерт. 17 сахьати 30 минути яьча кинолекторий. «ХӀанзарча хенара дуьнен коммунистически болам» яха лекци. 20 сахьат дальча советски культура кинофестиваль. Ӏуйренна 10 сахьат дальча дешара павильоне болх бан къегӀа «В. И. Ленин — изобразительни искусстве» яха выставка. 10 а 18 а сахьат дальча дешар — ловзараш, конкурсаш, аттракционаш.

В. И. Ленина цӀерагӀара культура Дворец. 10 сахьати 30 минути яьча берашта лаьрхӀа беседа. 18 сахьат дальча кӀираӀийнахьара дешараш. 18 сахьати 30 минути яьча В. И. Ленина 100 шу дизара хетаь самодеятельни искусства фестиваль. Железобетонни конструкцей завода художественни самодеятельноста коллектива концерт. 20 сахьат дальча симфонически оркестра концерт.

«Красный молот» завода культура цӀа. 16 сахьат дальча советски кагийхой Ленина хетаь лекцерча классашкарча дешархошта лаьрхӀа КВН.

Пролетбата цӀерагӀара культура цӀа. 10 сахьати 30 минути яьча берий утренник. 17 сахьат дальча кердача литература обзор.

Н. К. Крупская цӀерагӀара культура Дворец. 20 сахьат дальча ахканарча халхарий площадке духовой оркестра концерт.

С. М. Кирова цӀерагӀара культура Дворец. 14 сахьат дальча В. И. Ленинах доле документальни кинофильмаш хьохкаргда.

20-ча участка клуб. 18 сахьат дальча А. М. Горьке вахарахи цун гӀулакхеи доле документальни кинофильмаш хьохкаргда.

ХӀара аьхка дӀа массаза хила украински ГалгӀафе цу хаттара жоп даларга хьеж вай. Цунга вай са хӀана тулс аьна кхетадеш да, мухь айбара дальча Жаботинский Леонида оттаьь хӀанналца хьайоагӀе дунен рекорд 600 килограмм ма бай.

ХӀанзалца хьа цхьанне сага ца боина низ бенна бӀаьлано Жаботинский Леонида. 31 шу дальча Украинера асмирант 190 сантиметр лакха а 165 килограмм веза а ва. ЗӀаннга волча хана дего шин хиннерча бераьто юкъе низ боллаш уназцӀенех хиларца белгалвоалаш хиинав Леонид, цхьабакъда, спортивни Олимпага кхаччалца бӀаьхан чоалхана [illegible] хьа ба йиш бу. Юхьанца аьтачӀ [illegible] легкой атлетика гӀаснийрзавар хургвоал чемпион. Ядро кхоссар волаш из кхьнетта шоай республикан чемпионата юкъе а хиннав.

Цхьабакъда, харьковски тренера М. Светличне оза атлетика спорта кхайтай спортсмена. 10 шу хьалхагӀа дикача результатага — 400 килограмм — кхаьчан Жаботинский. Цхьабакъда, цул тӀехьагӀа штанга «духьалаьийнай», иштта дукха ха ьаьккхай спортсмена цхьа цул совнагӀа мухь айбе ца могаш. Спорта из атта доана тӀайна кхьнетта дӀаккхесса ниют яхьяар Леонида. Цхьан юкъа цунна эзавлар... хоккей.

Цхьабакъда штангатара гӀулакхаш метта дахар Леонид Іомина сборне тренер, беза мухь айбара дунен экс-чемпион вола Медведев Алексей эттача хана. 1963 шера украински атлето шийн активе дӀайайир этара хьалхара дунен рекорда. Цхьа шу дальнача гӀолла олимпийски чемпиона доше медаль а еза Токиора вӀашера ва. 1967 шера хьалха дӀаяьалца ма цхьанне тӀехьалатца йола шийн рекорд оттайр Жаботинский мухь айбара — 580 килограмм.

ХӀьта Мехико Олимпиадe цӀаьхе а хьахьеккар цо ше низ болгагӀа барел низ боламагӀа хилар. Лоаца аьлча, 600 килограмм мухь айбергболча дӀаккхача хӀана Жаботинский. Хоачарна, цу дальче советски сборне тренера Воробьев Аркадиена а, хетачох, 600 килограммал а тӀех мухь айбе низ болаш ва Жаботинский.

ХӀара шера тӀа-тӀа дукхагӀа кул ехье буьлараш. Царех этара клерамегӀа вар 590 килограмм мухь айбеши толчек ера дунен рекорд — 220,5 килограмм йолаш вола американски студент Роберт Беднарски ва.

СУРТА ТӀА: Л. Жаботинский.
Ю. ХРОМОВ.
В. Ун Да-сина сурт.
ТАСС фотохроника.

МОТТ СЕЦА ТЕЛЕФОН

ЧӀоагӀа бехктокхаме а хоалтане а болх ба тха, машинашкъекой, бар. ЛаьрхӀа да тха хӀара сахьат, хӀора минот. Нагахьа санна мельвзане вагон биттача тхона ца совр соагӀа дальхача сахьатo доинка за ду начахьаленина. СахьагӀа дӀаххийта еза из.

ХьалхагӀа атта дар тхона. Назранера дукха дӀаххала предукни цар. ХӀанз шортта я. Цудухьа тхона цу сахьате ха деза хьанна, малагӀа вагон вац, шийла йийзай. Уж сведенеш дӀатела еза тха Грознерча машинашкъа управлене а.

Иштта из тха тӀуналх сана, дехьайттара этара хьалхара ювьъает телефон я. Бакъда из чӀоагӀа во «новкъост-м» а. Цхьа дикзе сахьат даккхал дезе ӀагӀаз а укхаш цу трубка чу «алло, алло» яхаш цӀогӀа деттаи вагӀаш.

Юххера, а хӀьтта сональча санна йистхуа Назранерча бузанча контролера телефонистка. Ер номер а хьалац, е шийн цӀи а хьалац. Цун цӀи-м езахар, из хьахайта ца йоагӀаш а хала могар. Бакъда тхога иштта садуьйтар царех малагӀа а хайча аша-м хетар.

ХӀьта а дӀахаьттача, дехар дича а хайтац шоаш малаш ба. Хаттахьа сведенеш хьаталац, алаш чӀоагӀа бахкаш доаз сох управлене. ХӀьта телефон дӀа-хьа тхьалагӀа ца тхача уш предприятена хапахьа хьажа вӀаштӀехьа мича воал.

Дукха зийцаьа, аьча кхы хӀинна а ца тхача Назранерча бузанча контора начальник вар. Паров волча вахар са. «Сага телефон хьетоха. — аьлар цо, — хьайна сон предприяти цар хьа ца душ моттиг йийсьчча».

— Са гӀар йоаза а йоваш хьега телефон тоза аьча тахан цар аьнна кхоала дикане вахар сон вар. Паров волча, хабар дакьийтал. ХӀама хулаш дац. Дувза хи йоацаш бӀарча ах ду даьнхар суперфосфатах отта латтача вагонаша телефонисткана гкона «Экиласовский» совхоз хьа ца душ. 4-ча шийне дар из.

Соца хац, телефонно станне баг-Ӏачарца иштта дуцнаргда, иштта гоергда. Бакъда, цӀӀ ца лой-м дергда.

М. АТИГОВ.

Назранерча машинашкъа станне схладай заведующи.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

МАЛАРАХ ДОАЛА ЗУЛАМ

Алкоголизм, венна аьлча, мерча бохабу маларaш дукха мелар капиталистически стройх хьахинна сакхат да.

Советски социалистически обществе социальни лазарий бух хоадабеьб, къаьстта алкоголизма. Цхьабакъда, хоададь дӀадаьккхадац маларaш мелар. Хала хете а, ниайслу алкоголикаш корта бохабу маларaш мелрех цамоган хиина дац.

Уж маларaш дукха мела нах бехказа буьл, маларо могашал чӀоагӀъю, дегӀ дӀоахду, хӀана дикагӀа хуьйт, лазарах лорду, аьа болийт яхаш.

Нийса дий из? Дац. Алкоголо ниа сов ца бакхарал соагӀа дегӀаш болаш бар ахабу, физически кертацен болх бе ниа кхачап. Бакъда кӀаьдвалар хоадалийта алкоголо, хӀьта из а цхьан ьекъа мера хила. Гучадаьннад, дукха деца а 80 грамм къаракъ мелача сага дегӀанара ниа 30 процент эшабеш хилар. «Дег гроттаде» мел, яхаш, къаракъ мелача наха ахача тайпара баш малар кертa бу Ӏеткьаш. Дукхача Ӏилманхой тохкамаша хьахьекхад цу хьакъе малар дикана ца хилар. Масала, кхьнеттех 50 грамм къаракъ меннача сага лакхара нерави деятельность доацдача хана талх.

Алкоголо Ӏоукьаш барах дегӀаца температура лохлу. Шена мердеинача цхьанаш дегӀадара йоохал чӀоагӀа дӀайохайт. Шийхача моттиге вехача сага дегӀадара йоохал 24 градусага кхоачаш лохлу, хӀьта иштта шелденна саг валар кхераш ба.

Малара тӀаккхучa вала уйлаяц, нох шоашта лазар хургхилара, шоаш алкоголикаш хургхилара.

ДегӀах лета алкоголизм фу яхилга да? Маларaш дукха меларах тӀехнах доза лазар да. Из лазар хиина дукхагӀбараш ца лорлачо Ӏелац, хӀана волча лазар доацаш бисала чӀоагӀа халача хьазе хул уж. Из лазар хоаду безем байна хиларча, дегӀ мела хул, каб йоа, балха лезара хул, ка эгаш хул. Цу маларах цамоган волча саго малар да шелладе уж зеленнараш дӀахоах. ТӀаккха зани маларaш мела болалу цу лазарах цамогаш бараш.

Алкоголь этара хьалха центральни нервни системана Ӏатакь, хӀьта иштта гӀолла дегӀа кхьача органашта. Иштта алкоголо зулам деррига дегӀах йода.

Дукха хана доаца хӀаман ниайслу безача наха: мела кхет, кхыже лоза, шофер мелна хиларах дукха автомобильни аварееш хул. Малар баьлан доаш бола ниа боагӀаш ниайслу, хӀьта цхьайолча хена маларах доккхий зуламаш ду. Дукха къаракъ мелача стрален хила тарлу, кхьнеттех ва лар а.

Кест-кеста ниайслу алкоголикий дега ахьнашта лазар хул, хӀьта иштта чӀенна, из деррига дегӀа алкоголь Ӏатакъар да.

Алкоголикий хувзенцара, балхашара безам бов. Дукхьал къаракъа тӀайохийт цар шоай эррига уйла. Алкоголикашта хала психически лазараш хила тарлу кӀай горячка е кхыйола психозаш.

Алкоголица чура органаш а лазараш кхайте хул. Дего ве болх бу. Одышка хул, дог деталу, ниа бов, дестанаш уитт. Шийн дахелин талх.

Алкоголизм дарба дулуш лазар да. Алкоголикашта дарба дела И. П. Павлова Ӏилма дарба тӀа эффективни методаш оттаьй советски Ӏилманхоша. Цу методаша торе хулийт дукха алкоголикаш берзабе. Из дарба хьалхагӀа ше ду цу лазарах цӀенйалара «да» доахилга я.

Алкоголикий юкъерен гаргарен вах деккарийна ба лоранта неврохиатерашта, невропатолӧгашта тӀа а укхаж дарба дайтара моашкахьаро алкоголикашта ниа тӀадоаттабе.

Культурно салаӀара еррига теренаш йолча советски наха тӀехдаьнна маларaш мела йиш яц.

М. УЖАХОВ,
лор.

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоалаев Грознен хувцалуш мархаш а йолаш, йочан а йоцаш. къилбеседамалхбузехьара гӀаьхьнчча боаране мух а хьакхаш ха хила тарлу. Фагара температура республике гӀолла 23—28, Грозне 31—33 градус йоахал а йолаш хургья.

ДӀахоча шин дена бус хувцалуш моршаш а йолаш, лаьгӀа, дотамаш кувлаш, гӀаьхьнча бораче мух а хьакхаш ха хила тарлу. Фагара температура бийсанна 12—17, денноха 25—30 градус йоахал болаш хургья.

Метеостанци.

Суда залера **ТОПАШ ТЕХАЙ**

Тепсуркаев Хьамзат Умаровича доккха зулам даьд—кизагӀа саг хьувзаьнай. Нохч - ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча судо, цун дешига я хьежа, этара чӀоагӀагӀа йола суд ний Х. У. Тепсуркаевна — топ тоха.

Яь суд чакхъьаьккхай.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина уллам, 11 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-38-11; бехктоаллама секретара—3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий—3-42-30; юрта болхамен письмой отделий—3-42-25.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-38-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства и писем — 3-42-25.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революцин проспект. 7/84.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции. 7/84.

СФ05146. Заказ № 2731.